Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De sacramentis in genere - Cod. Ettenheim-Münster 258

[S.l.], [18. Jahrh.]

Quaestio 3tia

urn:nbn:de:bsz:31-128459

Visual Library

De fide non est Christum omnia Sacramenta imediate instituisse

Probtr: Si de fide eet xtm oa Sacramenta novæ legis imediate instituisse, maxime ex alato consilii Trident: can: ut volunt adversarii: ai hoc dici n potest tum quia canon ille perstringit tantum novatores qui duo tantum Sacramenta a xto instituta admittunt. 3 autem alia reiiciunt, nec aliâ de causa, quam quia iuxta ipsos a xto n fuerunt instituta, unde ad hos revincendos, sufficiebat pronunciare oa novæ legis Sacramenta fuisse â xto instituta, tum quia à vita particula imediate consulto et pro sua sapientia abstinuit sacra Synodus, quia a primo cognoscebat, punctum hoc ee inter scholasticos hinc et inde agitatum quam litem noluit dirimere qd erat. et certe hæc quæstio hodie agitatur inter theologos absque fidei dispendio qd erat.

Dices xtus misit apostolos sicut deus xtm miserat. sicut misit me vivens pater et ego mitto vos Joan 20 ai deus misit xtm cum potestate instituendi Sacramenta. qo et xtus apostolos etc:

R: D: M: id e xtus misit apostolos eadē autoritate et potestate qua ipse missus fuit a deo C: id e xtus misit apostolos cum eadē auctoritate et potestate qo erat: S: M: alioquin apostoli potuissent peccata remittere sine ope Sacramenti ullius sicut ipse xtus remittere solebat, qod dici nequit. qo erat.

Quæstio 3tia
De Essentia Sacramentorum sive De Partibus Sacramenta intrinsece Componentibus.

imo hactenus dictum fuit tum de essentia Sacramentorum metaphisica, qa consistit in abstracta notione generis et differentiæ tum de essentia Sacramentorum physica qo e positio sive mutua partium Sacramenti applicatio rite facta unde existere intelligitur Sacramentum, iam nobis dicendum e de essentia Sacramentorum

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

morali; Sacramentum enim pt dupliciter considerari, ut quatenus est signum exterius, et tunc est compositum physicum, ut quatenus est instrumentum quoad operationem, et tunc est compositum morale: ex his duobus plena et specifica nascitur Sacramenti idea; componitur itaque ex partibus quae quamvis inde sint quid physicum, at esse tamen morale intrinsece constituendum concurrunt.

2do Eugenius 4tus in decreto ad armenos partes illas indis-criminatim assignat, nulla facta diverentia inter eas quae sunt de interna Sacramenti Substantia, et eas quae sunt tantum quod necessario requisita ad valorem eiusdem Sacramenti... omnia Sacramenta inquit, tribus perficiuntur, rebus tanquam materia verbis tanquam forma, et persona ministri cum intentione saltem faciendi quod facit ecclesia; duo sunt ad valorem Sacramenti ex quibus duo priora ingrediuntur substantiam Sacramenti, ut mox demonstrabitur; persona autem ministri cum intentione saltem faciendi quod facit ecclesia: duo sunt ad valorem Sacramenti tantum necessario pro requisita nec ingrediuntur substantiam Sacramenti: ut clare innuit Conc. tridentinum sess. 7 can 11... si quis dixerit in ministris dum Sacramenta conficiunt et conferunt, non requiri intentionem saltem faciendi quod facit ecclesia, anathema sit. ubi certo quidem supponit S. Synodus personam ministri esse necessario requisitam, de fide autem declarat intentionem saltem faciendi quod facit ecclesia, requiri in ministro ad valorem Sacramenti, non autem ad ipsius substantiam neque enim magis requisita est necessaria videtur ministri intentio quam ipse minister, sed quidem sine ipso est absolute non pt: ut patet ex eugenio 4to qui intentionem a ministro non distinguit: porro aliud est intentionem requiri ut valeat Sacramentum, aliud ... est dispositio necessaria ad Sacramentum, 2dum est pars essentialis ad Sacramentum. duobus itaque articulis rem totam juvat absolvere, 1mus erit de requisitis ut sit Sacramentum: 2dus de requisitis ut valeat.

Articulus 1mus
De Requisitis ut Sit Sacramentum
Sive De Materia et Forma Sacramentorum

1mo qamvis Sacrmtm ex conceptu 1mario totū sit morale, plu-
rimū tn analogiæ habet cum toto physico: qemadmodū enim in
physicis mat. præcedit, forma accedit, ita et in Sacrmto accedit
verbū ad elementū et fit Sacrmtm, inquit S. Augustinus tracta.
80 in Joan: qemadmodū mat. de se indifferens ē ad hoc v. illud
ppositū et a forma determinatr ac tale sive ut loqunt. totii
suā a forma habet totalitatē, sic et in Sacrmto mat. de se
indifferens ad hoc v. illud significandū, et a forma determinatr
vg in baptisma aqa determinatr a forma ad significanda mun-
dationē aīæ a peccatis, potius qam mundationē cris a sordibus
Hinc conicere pronū ē nōa mat. et formæ in Sacrmtis apud
Physicos fuisse mutuata, tali enim retro antiqitati fuerunt
prorsus incognita, nec invaluere nisi sub initio Seculi 13tiī
ubiqe introducta peripateticorū Schola; 1mus enim hæc nōa
invexisse deprehenditr Guillielmus altissiodorensis in suo
summa theologica circa anū 1715; hodie tn duplici ecclesiæ
usu st consecrata.
2do nōe mat. intelligunt theologi eā Sacrmti partē qæ confuse ma-
gis qæ significat et a forma determinatr, adeo Sacrmtale, et
autē eē v. substantia v. accidens, modo sit res sensibilis; imo
nec reqiritr ut actu physice existat, sufficit si habeat morale
protrgandā perseverantiā sub specie qadā sensibili; ut in Sacrmto
matrimonii inter partes absentes et longe distantes contracto per
epistolas et procuratores.
3tio forma ē altera Sacrmti pars qæ specialiore præfert modū sig-
nificationē, et vagā mat. significationē ad Sacrmtalē applicat,
verbis exprimitr, ñ tn semper, qia nutus, litteræ et similia
signa qæ a S. Augustino vocantr verba visibilia, verborū
et formæ vices gerere pount; sic nutus in matrimonio for-
-mā exprimit, saltē iuxta eorū sententiā, qi in mutuo partiū
consensiōe formā reponunt. —
4to sua unicuiqe Sacrmto ē forma suaqe mat., qæ duplex ē, alia prox-
ima, alia remota, ex hac fit, ex illa constat. v.g: aqa in baptismo ē
mat. remota, aspersio aqæ ē mat. proxima: in eucharistia, remota
ē panis, proxima ē cps xti sub speciebs panis et vini: et sic de cæteris
Sacrmtis, de qbs postea recurret dicendi locus; interim qædā hic inda-
gando occurrunt. 1mo utrū mat. et forma sint de substantia Sacrmti.
2do utrum et qōmodo Xtus determinaverit mat. et formā Sacrmtorū.

3tio utrum ecclesia possit mutare maā et formā Sacrmtorum
4to demum utrum forma sacrmtorum sit concionatoria ô consecratoria.

Paragraphus 1mus.

Utrum Materia et forma Sint de Substtia Sacrmti.

1mo pauliniani oē a Sacrmto maā eliminarunt, rati virtute totā Sacrmti consistere in verbis Xti; hinc asserebant oēs qi recipiunt evangeliū, eo ipso baptizari; et caetera recipere Sacrmta, de qbs fit mentio in novo testamento.
2do inter catholicos qidā sūt, qi existiment Sacrmta qidē oīa ex maa et forma perfici, sed n̄ intrinsece iba componi, ut Sint de essentia seu substantia Sacrmti, qippe quia pt subsistere Sacrmtm, si ipsis fides, nullo modo constitutibus maa et forma.

Conclusio 1ma

Omne Sacrmtm perficitur ex maa et forma.

Probtr 1mo ex decreto Eugenii 4ti ad armenos supra citato, ubi asserit Sacrmta oīa tribus perfici, maā, forma, et persona ministri cum intentioe faciendi qod facit ecclesia, atqe ex templo addit: qorū unū si desit, n̄ perficitr Sacrmtm; qd erat: hic procul dubio loqtr Summus pontifex de perfectioē intrinseca qæ influat in substantiā Sacrmti; qidqid sit, certū ē ex eo textu Sacrmta ēē n̄ poē sine maa et forma, qod sufficit adversus paulinianos.
Probtr 2do ex inductioe oīū Sacrmtorum, qorū nullū ē, qod suā n̄ habeat maā, suamqe formā, ut in suo loco demonstrabitr ubi de Sacrmtis in particulari agetr:
Accedit lis data dirimitur in sequenti ppoē. qd erat.

Conclusio 2da

Sacramentum ita perficitur ex maā et forma, ut Sint de ipsius Substantia.

Probb: 1mo ecclesia quidquid vult pt circa Sacramta, salva tn ipsorū substantia: ita declaravit Conc: trident: sess: 21 ubi sic ait; .. praeterea declarat S: Synodus, hanc potestatem in ecclesia perpetuo fuisse ut in dispensatione Sacramtor salva illorū substantia, ea statueret v mutaret, qd suscipientiū utilitati, sive ipsorū Sacramtor venerationi, pro rerū, temporū, et locorū varietate magis expedire judicaret. ubi S: Synodus ex professo examinans potestatē ecclesiae circa Sacramta declarat illā nihil pse in substantia Sacramtor, q̄ a sola potestate ecclesiae subtrahit, ac ecclesia nihil pt in maā et formā Sacramtor. ita Conc: florentinū et theologi eos referente Bellarmino c 18 de Sacramtis in genere ubi hoc habet .. Conc: florent: et theologi dicunt Sacramta constare ex maā et forma, ī ex subiecto et accidente; Saepe etiā addunt ideo ī pse ab ecclesia mutari maā et formā, quia sunt de essentia sive substantia. ubi haec auctoritate solū Bellarmini sed et theologor et Conc: florent: qd erat ;

Probb: 2do illud ē de substantia Sacramti qo fit Sacramtm, quemadmodū aā et corpus st de substantia hoīs, quia hoc fit aā et corpe; ā Sacramta fit maā et forma, sic ait Augusti: loco citato .... accedit verbo ad elementum et fit Sacramtm: porro apud S: August: verbū et elementū idē st qod apud theologos maā et forma. qo Sacramtm fit ex maā et forma. qo maā et forma st de ipsius substantia.

obiī idē st iudiciū de coteris Sacramtis ac de eucharistia: ā maā et forma ī st de substantia Sacramti eucharistiae qo et cet.

R: 1mo esto etc qd ā pluriqz negat, cū vero si maa et forma ī sint de substantia Sacramti eucharistiae ī inde tn concludendū foret qod ī sint de substantia aliorū Sacramtor, rāo ipsis ē quia eucharistia sacramtm ē permanens quod dū physice existit, iam dudū physice ī existentibus maā et forma; contra vero cetera Sacramta st actiones transeuntes nec maā et forma sunt qo etiat.

R: 2do etc. in Sacramtm enim eucharistiae dupliciter modo spectari pt ī in fieri v in facto ē. porro 1mo si spectetr in fieri nulla difficultas, et fatentr adversarii, fit enim ex pane et vino tanqam maā, et ex verbis consecrationis tanqā forma.

2do si spectetr in facto ē, nulla pariter difficultas: etenim Sacramta eucharistiae in facto ē ē totum ī artificiosum, aut physicū, sed morale; ad totū autē morale ī requiruntr maā et forma actu et physice existentes; alioquin nullū Sacramtm novae legis actu constaret ex maā et forma, qui: ipse qo nec una unqā existunt, nec coexistunt physice in instanti qo con: -ficitr Sacramtm, qod tn negant adversarii, et solam excludunt eucharistiā,

utpote sacramentum permanens. quod erat.

inst: illud n̄ ē de substantia sacramenti quod non existit existente sacramento, atqui in eucharistia sacramentum existit, n̄ existentibus materia et forma; res certa ē ~~sal~~ saltem ratione formae, sic enim habet Bellarminus c. 18. de sacramentis in genere... cum nos sacramentum dicimus rem ipsam consecratam, tunc rem habemus, verba n̄ habemus, verba enim respectu rei consecratae n̄ st pars essentialis, sed principium productionis, pars enim essentialis manet cum ipsa, verba autem n̄ manent cum re consecrata, imo tum primum incipit ēē res consecrata, cum verba desinunt ēē. ergo in eucharistia sacramentum existit, saltem n̄ existente forma. ergo forma n̄ ē pars essentialis. ergo n̄ ē de substantia sacramenti. quod erat.

R: D. M. illud n̄ ē de substantia sacramenti, quod existente sacramento n̄ existit, neque physice neque moraliter C. M. quod n̄ existit physice N. M. atqui existente sacramento eucharistico n̄ existunt materia et forma D. etiam n̄ existunt physice C. m. n̄ existunt moraliter N. m. et cons.

itaque duplici modo spectari possunt materia et forma sacramenti, vel in ēē suo physico, vel in ēē suo morali; spectantur in ēē suo physico quando considerantur ratione suae entitatis et existentiae actualis, spectantur in ēē suo morali quando considerantur ratione suae significationis, operationis et efficacitatis:

fateor equidem illud n̄ ēē de substantia sacramenti quod existente sacramento nullatenus existit neque physice neque moraliter; res enim ēē n̄ ãt sine sua essentia, ac proinde sine eo quod ē de ipsius substantia; at falsum ē illud n̄ ēē de substantia sacramenti, quod physice n̄ existit, sicut enim in rebus physicis substantia physice existere debet, ita et in rebus moralibus sufficit si substantia moraliter tantum existat.

porro existente sacramento eucharistiae n̄ amplius quidem existunt materia et forma physice, quia ut optime annotat Bellarminus in allata objectione, sacramentum seu res consecrata tunc incipit ēē quando et substantia materiae et physica formae conditas desinunt ēē, at vero in eodem sacramento eucharistiae existunt moraliter materia et forma: etenim eucharistia sacramentum ē simul et sacrificium, hinc verba formae... hoc ē corpus meum n̄ tantum materiam, panem scilicet et vinum determinant ad esse sacramentale et colationem gratiae, sed etiam ipsa transelementandam in victimam sive in corpus Xti quod ut ait Bossuetius gladio verbi mystice mactatum et oblatum in sacrificium. hinc conf. florent. verba institutionis... hoc ē corpus meum n̄ verba formae sed verba consecrationis vocat, ut scilicet ostendat verba haec n̄ solum ad sacramentum eucharisticum sed etiam ad sacrificium pertinere.

unde primo in sacramento eucharistico, quamvis desinat materia remota scilicet substantia panis, remanet tamen materia proxima scilicet corpus Xti sub speciebus panis et vini quod sufficit ad veritatem materiae; quia ut diximus de se indifferens ē sive ut sit substantia, sive accidens, modo sit sensibilis.

2do verba formæ cum sint mistice gladius qui victima, dum Sacramentum per-
-ficeretur, in statu mactationis et imolationis continet, operantur moraliter
ratione significationis et efficacitatis: quod sufficit ad veritatem formæ; for-
-ma enim non consistit in sono exteriori et transitorio verborum
nec in tremulatione vibratoria aeris, sed in intrinseca virtute desuper
indita, quæ influit in substantiam Sacramenti; alioquin forma non esset pars
intrinseca ullius Sacramenti, quod negant adversarii. quod erat etc.
quod spectat Belarminum, evidens est ipsum ulterius non fuisse sententiæ, ibi
enim agit de sola verborum formæ existentia physica et actuali quam declarat,
et quidem merito non esse essentialem partem Sacramenti; hoc enim ut ibidem
anotat essentialis dici potest composito artificiali non autem morali, quale
est Sacramentum. quod erat etc.

Paragraphus 2dus

Utrum et quomodo Christus determinavit Materiam et formam Sacramentorum.

1mo certum est Christum Dominum determinasse materiam et formam Sacramentorum; illius enim
est materiam et formam Sacramentorum determinare, cujus solius est certis quibusdam signis
gratiam aliquam hominum saluti annectere ... quia quod inquit D. Thomas q. 60
art. 5 sanctificatio hominis est in potestate Dei sanctificantis, non pertinet
ad hominem, assumere res quibus sanctificetur, sed hoc debet esse ex divina institutione
determinatum; aliunde ex dictis Christus Sacramenta immediate instituit. quod
et substantiam determinavit quoad materiam et formam.
2do non tam certum est quomodo Christus determinavit materiam et formam Sacramentorum.
Sacramenta enim quædam sunt, quorum materia et forma integra et adequata assignan-
tur in Scripturis: ut in baptismo et eucharistia; verum alia sunt quorum
materia et forma adequata saltem, aut nullatenus, aut nisi sub obscure
designentur, sic in Scripturis nulla fit mentio materiæ aut formæ sa-
cramenti matrimonii, nulla mentio porrectionis instrumentorum, quam plures
non infimæ notæ theologi asserunt esse de materia adequata ordinis, cujus
tamen porrectionis nullus unquam quod graecos fuit usus, imo in ipsa
ecclesia latina, quamvis antiquus non tamen perpetuus et uniformis.
Sic etiam juxta plures et longe graviores theologos chrisma seu
unctio ex oleo et balsamo, quæ est de materia adequata Sacramenti confir-
-mationis, non nisi sub obscure adumbratur in Scripturis. hinc inter
theologos intricatissima exorta est controversia. qui enim existimant
chrisma esse de materia confirmationis et porrectionem instrumentorum

Nimirũ calvinis et ipsi patent de mãa sacrmti ordinis, hi asfirmant xtũ in instituhiõe sacrmtorũ præcepisse duntaxat aliqd signũ indeterminatũ, cuius eligendi mutandi ac determinandi potestatẽ penes ecclesiã reliquit; aliĩ ẽ contra hanc ecclesiæ potestatẽ competere negant, et ad oppositũ ferunt sententiã: scilicet contendunt xtm suã cuivisqe sacrmto mãã, suamqe formã assignasse in specie, hoc ẽ in signo peculiare, imposita lege eo semper utendi; ita ut nulla in eo signo eligendo determinando aut mutando ecclesiæ concessa fuerit potestas.

2dio duplici itaqe modo res aliqa determinari pt, vel in genere, vel in specie, sub stantiã sacrmti determinari in genere, ẽ ipsam determinare sub ratiõe signi sensibilis abstractiõe facta cuiuslibet signi speciei vel differentiæ distinctiva ita ut penes ecclesiam sit hoc vel illud signũ ad nutum eligere et determinare, modo sit sensibile, et aptum dicat ad finẽ sacrmti conotatiõẽ. in hac sententia ecclesia v.g. in baptismo põet uti quolibet liquore, qui sit ad lavandum aptus, imo põet infantem e loco obscuro et tenebroso statim in lucem proferre ut significet eum ab umbra mortis in qa sedebat statim ad claritatem vitæ transisse, sub hac forma: ego te vivifico in nõe patris etc. Sacrmti substantiã determinare in specie ẽ ipsam determinare sub ratiõe signi talis in particulari, ita ut sic determinatis a xto dõõ mãã, formã, imo et ipsa totalitate signi ecclesia sp teneatr ad illud observandũ.

3tio quemadmodũ varia st rerũ genera, ita et variæ rerũ species sub eodem genere contentæ: sic sub genere amoris variæ st amoris species, amor spei specifice differt ab amore charitatis; sic sub genere doloris variæ st doloris species: dolor ortus ex attritiõe specifice differt a dolore orto ex contritiõe, uno verbo oẽs doloris vel amoris actus specificantur a diversis motivis qbs eliciuntr; sic etiam in rebus physicis aqa qæ ẽ species sub genere liquoris iterũ sub se continet plures aqæ species; sic aqa fluminis vel putei specifice differt ab aquis vere fineis, nitrosis et sulphureis balnearũ, qæ diversas haent inter se proprietates qbs specificantr.

Conclusio 1ma

Christus neque in genere supremo neque in specie infima determinavit materiam et formam Sacramentorum.

Probl. 1ma pars. si enim Xtus determinasset maā et formā Sacrmtorum in genere duntaxat supremo, stricte loquendo nihil aliud in Sacrmtis praecipisset praeter raoē sgi sensibilis, et quidquid aliunde Sacrmta spectat penes ecclesiam reliquisset; ai. hec duo falsa st.

1mo falsum ē Xtum nihil aliud in Sacrmtis praecepisse praeter raoē sgi, ut patet inductioe om̄ Sacrmtorum veri, qbs si n̄ ita clare et expressis verbis, saltem sufficienter res pro maa, et rerū significatio pro forma assignantur in Scripturis, praecipue in baptismo et eucharistia qbs sua assignatur maa et sua forma; res tota patebit ubi de Sacrmtis in particulari, postea secundus dicendi locus.

2do falsum ē Xtum oem aliam potestatem circa Sacrmta reliquisse praeter raoē sgi sensibilis; alioquin ecclesia pōet pro nutu suo hoc v. illud sgm sive illam maā sed etiā formam eligere, determinare, ac deinceps mutare, qd falsū ē ex dictis, et falsum quoque patebit ex dicendis. go

Probl. 2da pars. si enim Xtus maā et formā Sacrmtorum in specie infima et individuali determinasset, stricte loquendo sua unicuique Sacrmto maa suaque forma in Scripturis explicita assignata sub tali sgi specie, et ecclesia ex praecepto divino teneretur ad illud observandū, ai. hoc sententia aspera nimis ē et ineluctabilibus videtur obnoxia difficultatibus.

1mo quia quaedam st Sacrmta de quorū maa forma ne verbū quidem reperitur in Scripturis, sic in Sacrmto matrimonii nulla fit mentio maae ac etiā formae, ita ut etiam hodie in ecclesia vere problematicum sit in quo consistant maa et forma huiusce Sacrmti, porro hoc n̄ ēet si maa et forma cuiuslibet Sacrmti esset in specie infima assignata. qd erat.

2do n̄ ita maā et forma Sacrmtorum assignanti in Scripturis ut ecclesia ex praecepto teneretur ad talem in specie individuali et infima maā v. formā usurpandā.

et enim certū ē ecclesiā liberum scholis relinquere modo hanc modo illā maā in Sacrmtis assignare, sic inter theologos aliqui st, qui in Sacrmto poenitentiae pro maa assignent tres actus poenitentis; alii ipsā formā materialiter consideratā; alii impositionē manus; idē ē de confirmatioē. alii assignant unctioē; alii impositioē manuū, alii utramque simul. idem dicendū de matrimonio et ordinatioē. porro hoc sententiarū diversitas in ecclesia stare n̄ posset si ipsa ex praecepto teneretur ad specialē maā, specialemque formā sibi ab ipsomet Xto assignatā; ecclesia enim tūc praevaricari in voluntate Xti, ai. tūc si sibi a Xto iniuncta fuisset talis maa et talis in particulari forma, praevaricaretur in voluntate Xti, liberū relinquendo theologis in tam varias tamque discrepantes abire sententias circa maā et formā Sacrmtorum quae lex tali in specie infima maā talemque formā usurpandi, n̄ fuit ecclesiae a Xto iniuncta. go Xtus n̄ determinavit maā et formā Sacrmtorum in specie infima; aliunde nec in genere supremo. go etc.

Et certe si Xtus maā et formā Sacrmtorum determinasset in specie infima

vix ullo reddi potest ratio diversitatis rituum tum apud graecos, tum apud latinos.

Conclusio 2da

Christus in Specie tantum generica Determinavit Materiam et Formam Sacramentorum.

Prob. 1mo Xtus determinavit matā et formā Sacramentorum neque in genere supremo, neque in specie infima ex dictis: ergo determinavit in specie generica.

Prob. 2do illud systema ē admittendū quod apprime consonat doctrinae et praxi ecclesiae, quod discordes scholae opiniones conciliat, et haereticorū audaciā efficaciter retundit; atqui tale ē systema, quod dicit Xtum matā et formā Sacramentorum determinasse in specie generica.

Et quidē 1mo apprime consonat doctrinae et praxi ecclesiae, docet enim ecclesia in concilio tridentino sess. 22 jam citato. 1mo quod nō possit determinare aut mutare substantiā Sacramentorum, sed salva ipsorū substantia; atqui proinde matā et formā Sacramentorum, absolute de ipsorū substantia ex paragrapho praecedenti 2dum, et quidquid aliud Sacramenta spectat, porro ambo haec duo dilucide explicantur in dato systemate. 1mo dilucide explicatur quomodo ecclesia nec statuere nec mutare possit substantiā Sacramentorum; haec enim potestas ecclesiae competeret solum in hypothesi genericae institutionis Sacramentorum sub ratione signi; atqui in dato systemate Sacramenta non instituuntur tantum sub ratione generica signi, sed et species signi a Xto determinata supponitur, ergo etc.

2do etiā apprime explicatur, scilicet quod in Sacramentis ecclesia quodcunque velit possit salva ipsorū substantia; nimis enim potestatis limites et extensio ab ipsa ecclesiae praxi indicanda ē, et hoc eo maxime consistere videtur, quod Sacramentis possit impedimenta quae vocant dirimentia apponere, uti matrimonio, conditiones, quae in valorem Sacramenti influant, ut mox patebit ubi de intentione ministri; demū declarare in quam signi speciem in particulari cadat institutio Xti, ut patet in poenitentia, ubi ex duabus doloris speciebus, doloris nimirū ex sola attritione, et doloris ex contritione orti unā excludit a Sacramento, alterā sufficientem in Sacramento declarabit in quam cadit institutio Xti, quaeque proinde ē de substantia Sacramenti: in Sacramento autē baptismatis declarabit institutionē Xti cadere in oēs aquae naturalis species, ut facilior evadat collatio Sacramenti quod ē extremae necessitatis; eadē potestate usa ē ecclesia in ōbus vere aliis Sacramentis, porro haec ecclesiae potestas declarativa apprime explicatur in dato systemate. Si enim Xtus nō in infima et individuali specie sed in suprema et generica tantum determinavit matā et formā Sacramentorum, penes ecclesiā reliquit hanc potestatem quam illā ē Xto determinata specie declarare, quod duplici via fieri potest; 1mo cum ecclesia sit scripturarū sola et infallibilis interpres, potest generaliora scripturae verba ad talē sensum determinare, potest et declarare res in ipsa adumbratas ad talē speciem pertinere; filo traditionis ininterrupto ab apostolis usque potest ostendere

hunc ô illum ci arborū sensum, sane ô illā maā et formā facile ab aposto
lis ac proinde â xto institutā iuxta tertullianum et famosā D. Augustini
regulam iam citatam qd erat d.
2do defendes scholae opiniones conciliat, imo quia de utraque scholae opinione
participat, atque inter utramque medium tenet. 2do quia dignitati sacrament. satisfacit,
dum nihil ecclesiae auctoritati detrahit. 3tio quia difficultates ex utraque parte
solvit; maxima enim difficultas in eo sita e, ut explicetur quomodo quaedam
sint â xto in specie determinata, cum maā et forma sacramentorum, quarum aut
nulla aut nisi subobscura in scripturis mentio, ut chrisma seu unctio
in confirmatione, at in alato systemate hoc etiā difficultas evanescit; ad
hoc enim sufficit qd ecclesia possit pronunciare ô impositionē solam
manuum ê designatā a xto confirmationis maā, sed eam impositionē
qd unctionē concomitatur; ai hoc etiā facit ecclesia in nostro systemate
scilicet quia traditionis ô interruptae. qd erat d. hinc de traditione vasorum
in sacramento ordinis nulla moveri potest difficultas, cum de ea sileat omnis
antiqua traditio eamque ecclesia graeca usus excludat, eum tamen peccati
reum ee dubium ê, qui eam ex negligentia aut contemptu in ecclesia latina
omitteret; sed de his fusius postea erit de sacramentis in particulari.
4to demum haereticorum calumnias contumelias efficaciter reprimit; in
eo enim maxime vociferantur haeretici, qd sacramenta pleraque sint commenta
hominum aut ecclesiasticae institutionis, ô autem divinae: ai illud falsum ê in
alato systemate, siquidem xtus in alato systemate ô solum aliquod
generatim signum cui gratiam annexit, instituit, sed etiam et speciem sub
qua illud individuale signum continetur, determinat. qd erat d.

Solvuntur obiectiones

obiū 1mo illud systema ô ê admittendum qd difficultates multiplicat
ô tollit; ai sic se habet illud systema; etenim utriusque theologorum
sententiae vitio laborat.
R: N. m. ad cuius p: N. A: systema enim alatum vitio utriusque theologo-
rum sententiae ô laborat; imo illud ois tollit. etenim vitium illius
sententiae, qd dicit xtum determinasse maā et formā sacramentorum in genere
duntaxat in eo situm ê, qd plus aequo tribuebat auctoritati ecclesiae
ipsi tribuendo potestatem circa substantiam sacramentorum, quam tamen ipsa
fatente ô habet; illa vero sententia qd dicit xtum maā et formam
sacramentorum determinasse in specie in eo peccat, qd auctoritati ecclesiae
plus aequo detrahat, siquidem in illa sententia iam ecclesia ô possit de-
clarare hanc maā speciem ee ô ee maā sacramenti; qd tamen fecit, tum in
sacramento poenitentiae, ubi declaravit speciē doloris ex contritione orti
pertinere ad substantiam sacramenti, speciem vero doloris ex sola attritione

insufficientem eē, ac proinde n̄ pertinere ad substantiam Sacramenti;
tum etiā in Sacramento matrimonii, ubi declarabit consensū clandesti-
-num qui antea sufficiebat in posterū insufficientem fore ad Sac-
-ramentum; unde natū ē impedimentū Clandestinitatis. porro duplex
illud vitiū evanescit in alato sistemate ergo etc.
Obiī 2do illud sistema n̄ ē admittendū quod implicat in terminis;
ai alatū sistema etc. quemadmodū enim repugnat genus
specificū, ita et in terminis repugnat species generica ergo etc.
R: 1mo cum theologos n̄ deceat de nibus disputare ideirco ad logicos re-
-mittendū ē illud argumentū.
R: 2do nec repugnare genus specificū, cum unaqueque res sit hoc et genus pri-
ac proinde specifica, nec speciem genericā cum sint sub aliqua specie ple-
-rimae, sic nat. humana species ē generica, quae diversa ē in ordine, et
eadē natā quatenus reperitur in singularibus vg in petro species ē infima
individualis et numerica; apposite vero ad hanc speciem infimā indi-
-vidualē et numericā asserimus Xtum maā et formā Sacramentorum determi-
-nasse in specie generica. ergo etc: unde sicut Xtus ministrū Sacramenti
in specie humana ē voluit quamvis n̄ in specie infima et individu-
-ali ipsum designavit, ita et Xtus maā et formam Sacramentorum in
individuali specie determinavit sed in generica.
Obiī 3tio Xtus in genere tantum determinavit maā et formā Sacramentorum
et ea assignandi potestatē ecclesiae reliquit, ut patet in confirmatione, et
ordine, quibus nova adiunxit ecclesia maā; confirmationi chrismatione
ordini, instrumentorū et liturgiae porrectione. ergo etc:
R: 1mo utrū chrismatio sit de maā necessaria Sacramenti confirmationis et por-
-rectio instrumentorū et liturgiae de maā necessaria Sacramenti ordinis quaestiones
sunt quae n̄ pertinent ad praesentem tractatū interim recolendū ē generatim
ante quamlibet additionē Sacramento adiunctā n̄ Sacramentū exhiberet integrū
n̄ nisi prius, quae additio illa ē quid adveniens Sacramento iam integro ac pro-
-inde illi ē accidentalis n̄ autem necessaria, aut essentialis. posterius vero
dici nequit nisi forte quis velit aliquo tempore aliquo in ecclesia n̄ fuisse
Sacramenta illa, sed in illo progressu temporis inventa fuisse, quod ē erroneū
igitur nihil essentiale adderent cemere unquam potuit ecclesia Sacramentis
sed ipsa solum recipit et dispensat qualia ab ipso instituta sunt Xto hisce positis
R: 2do n̄ chrismatio et instrumentorū porrectio sunt institutionis divinae seu
a Xto, n̄ ecclesiasticae, si prius sunt partes essentiales eorū Sacramentorum
si posterius sunt solum integrales et magis explicatoriae, nec ad eorū Sacram-
-torum validitatem necessariae, quamvis ad sine peccato promitterent propter
ecclesiae mandatū vel praxim, unde perperā ratiocinantur qui sic ratio-
-cinantur ... ecclesia determinavit chrismationē et instrumentorū porrecti-
-one eē de maā Sacramentorum confirmationis et ordinis ergo revera sunt

-de maa necessaria confirmationis vel ordinis; nec a xto praescripta,
adeoque xtus non determinavit maa Sacrmtor. cum econtra sic debent
ratiocinari... Xtus non determinavit neque porrectionem instrumentor.
qo non e maa necessaria ad substantiam Sacrmti ordinis. hinc S.
Thomas ait ea quae ab ecclesia instituta sunt et praescripta in admi-
-nistratione Sacrmtor., esse ad ornamentum, et maiorem explicationem mys-
-teriorum illorum, non ad substantiam eorum. Sic enim loqu. 3tia part.
quaest: 64 Art: 2do ad imum... illa qae aguntur in sacrmtis per
hoes instituta non st de necessitate sacrmti, sed pertinent ad quamdam solem-
nitatem, qae adhibitur sacrmtis ad excitandam devotionem et reverentiam
in his qui sacrmta suscipiunt: ea vero qe st de necessitate sacrmti ab ipso
Xto instituta st, licet non sint omnia tradita in Scripturis, habent tamen ea ecclesia
ex familiari apostolorum traditione sicut Apostolus dicit 1ma ad Corinth.
11... cetera cum venero disponam qo licet:
Inst: si ecclesia non pt ullam sacrmto addere maam pt saltem ipsi detra-
-here, sic in conc: trident. fecit ut maa quae antea valebat iam amplius
non valeret, nimirum ad matrimonium invalidum declarando consensum
clandestinum contrahentium
R: N. ~~[illegible]~~ A: hoc enim concilii trident. decretum vi dein sententia
nostram infirmet; imo probat in modum confirmat et stabilit, eccle-
-sia enim in conc: trident. congregata afflante spiritu Sancto consen-
-sum clandestinum invalidum quidem declaravit, sed non ideirco ad con-
-sensus speciem detraxit, sed tum tantum in quem cadit clandestinitas.
unde inferre promptum e speciem consensus genericam tantum pro maa
sacrmti matrimonii a Xto fuisse determinatam non autem individualem
et infimam consensus speciem, quod nostrum est systema.
-Alii respondent ad hoc arg. ~~[illegible]~~ quaerendo dicendo impedimentum ~~[illegible]~~ clan-
-destinitatis non cadere in consensum ipsum sive maam sacrmti,
sed in personas contrahentes, quae, cum sint ecclesiae subditae, et
inter privatos parietes sine testibus, non obstante ecclesiae mandato con-
-trahere audeant a S. concilio ad contrahendum inhabiles declaran-
-tur. unde non consensus vitiatur, sed personae ad consentiendum
seu ad contractum ecclesiasticum ineundum reddunt incapaces, quae
responsio peremptoria e in quolibet systemate.

Paragraphus 3tius

Utrum Ecclesia possit mutare maam et formam Sacramentorum.

1 Duplex distinguitur mutatio essentialis una, altera acciden-
-talis; haec cadit in ritus exteriores, ceremonias et ea quae
intrinsece sacramentum non afficiunt: illa in ipsam sacramenti sub-
stantiam cadit. unde nascitur haec generalis regula, quod nulla
mutatio essentialis in sacramentis fieri possit etiam ab ecclesia:
e contra quod omnes mutationes accidentales et aliae dispositiones
penes ipsam sint. duplex autem haec mutatio fieri potest vel in
materia vel in forma.
2 Mutatio essentialis in materia fit, vel quando non adhibetur materia
a Christo determinata, vel quando specifice corrumpitur, sic in sacramento
baptismi si quis loco aquae adhiberet unum vel alium liquorem aut
etiam aquam mixtam, ita ut communi hominum aestimatione non
amplius aqua naturalis dici posset: hinc quidquid aqua naturalis dici aut
aestimari non potest, materia baptismi esse non potest. mutatio vero accidenta-
-lis in materia ea est, quae nec speciem mutat, nec ipsam corrumpit:
sic in sacramento baptismi frigiditas et caliditas aut tepiditas aquae
nec speciem materiae mutat, nec ipsam corrumpunt: quia ex aesti-
-matione communi aqua frigida, tepida, vel calida, non ideo cessat esse naturalis
3tio Mutatio essentialis in forma fit quando ex communi aestima-
-tione mutatur ipsius sensus et significatio profertur cum ae
inducendi errorem, quandoque etiam cum mutatur expresse di-
institutio quae ex constanti ecclesiae traditione et decretis solum-
-modo innotescit, sic non valet baptismus in nomine trinitatis col-
-latus, quamvis idem sensus remanere videatur, ac si conferatur
in nomine patris et filii et spiritus sancti. ex his quae si unum desit,
vitiat formae substantiam, caeterae vero mutationes, quae in sub-
-stantiam formae non influunt, sunt accidentales, nec veritatem formae
tollunt. rem totam paucis exponit Bellarminus l. 1 de sacramentis
in genere c. 21 ubi hanc regulam proponit... quaecumque variantur ver-
-ba addendo, detrahendo, mutando, transponendo, corrumpendo,
interrumpendo semper manet integritas substantialis, dum manet
idem sensus... et paulo post... integritas autem accidentalis consistit
in caeteris omnibus, in integro sono, ordine, et numero syllabarum,
unde semper valere formam etiamsi vernacula lingua proferatur.

Conclusio 1

Mutatio substantialis in materia, sive in forma
perimit sacramentum non autem accidentalis.

P: 1 pars. E: 1mo maa et forma de essentia seu de substan-tia Sacrmti, ai mutatio substantialis in essentia Sacrmti per-imit ipsu Sacramentum, res enim sine sua substantia aut essen-tia ee nec concipi pt: go mutao substantialis in maa aut forma Sacrmti tollit ac perimit ipsu Sacramtu. et vero mutatio substantialis eo e q cadit in parte Sacrmti intrinseca: ai qod tollit partem Sacrmti intrinseca ipso tollit Sacramtm. sicut qi tolleret aiam v e ab hoe ipso hoe tolleret. go e.

P: 2da pars mutatio accidentalis ea e qe n influit in substantia Sacrmti: ai qod n influit in substantia Sacrmti ipsu Sacramtm n tollit, sicut qi ab hoe brachiu v pede amputaret p eo ipso hoem n tolleret. go e.

et certe ideo mutatio dicitur accidentalis, quia Sacramtm integru relinquit. go

Conclusio 2da

Lethaliter peccat qui sciens et volens materiam vel formam Sacrmti essentialiter mutat: quandoqe etiam lethaliter si accidenta-liter tantum mutaret.

P: 1ma pars letaliter peccat qi sciens et volens irritu ac nullu facit Sacramtm, quia grave Sacramto iniuriam, et grave suscipienti damnu infert: ai qi essentialiter immutat maa aut forma Sacrmti ipsum Sacramtm irritu ac nullu facit go

et certe peccatu illud e letale qod ex gravi maa fit contra religioe, contra cha-ritate, quandoqe etiam contra iustitia: ai tale e peccatu ministri, qi sciens et volens immutat maa v forma Sacrmti. 1mo e ex maa gravi ut evidens e. 2do peccat contra religioe, nempe rei sacrae iniuriam inferendo, contra charitate proximo damnu grave inferendo. et etiam contra iustitia, si minister ex officio teneatur ad collatioe Sacrmti:

P: 2da pars io letaliter peccat qi debita ecclesiae reverentia et obedientia infringit, sed qi etiam accidentaliter tantum immutat maa aut forma Sacrmti quandoqe infringit debita ecclesiae e: ut presbiter latinus, qi in fermentato pane consecrat, aut graecus in azimo go e.

Paragraphus 4tus

Utrum forma Sacramentorum sit Concionatoria vel Consecratoria:

1mo hic peculiaris circa formã sacramentoꝝ exorta ē controversia, Lutheranos et Calvinianos inter ex una parte, et catholicos ex altera: nimirũ utrũ verba formæ sint consecratoria, hoc ē, efficiant per se quod significant: aut promissoria sint et concionatoria tantum; hoc ultimũ affirmant novatores, 1mũ tenent catholici. hæc quæstio 1mo intuitu videtur logici facienda, et de nomine, de 1mõe, verũ re penitus inspecta claret, hanc novatorũ assertioẽ ē consectaniũ immediate fluens ex ipsorũ doctrina. vidimus enim quæst: 1ma ubi de nobilitate sacramentorum, novatores vim oẽ ac virtute sacramenti in sola externa fidei exercitatione reponere, ita ut nihil magis efficiat sacramentum per se, quam sacra concio quæquæ [illegible] habita. hinc verba sacramentalia vocant concionatoria et promissoria; quippe quo ad nihil aliud inserviant nisi ad excitandã fidem et confirmandas divinas quas promissiones: imo et voce ella [illegible] Calvinus l: institutionũ c 17. ubi ait… verbũ consecrationis quod Catholicos illud ē, quod sine sensu, et fide insusurrati solo strepitu, velut Magia in cantatione vim consecrandi habet. quo verba stultissimũ et excisissimũ arguunt furorẽ.
2do ñ ita tn Calvinus et Calvinistæ contendunt verba formæ ē consecratoria et promissoria tantum, ut sint profana, sed fatentur ea ē sacra utpote adhibita in ritu sacro: imo fatentur ea ē consecratoria respectu signi; quia illud determinant ad usum sacrũ, potius quam profanũ, modo tn alta et intelligibili voce proferantur. ita turretinus in academia genevensi theologiæ professor, qui sic habet ł de sacramenti quæst: 6: n: 6: … facile admittimus verbũ sacramentale institutionis prædicatũ, ē [illegible] consecratoriũ respectu signorũ, quatenus per illud ab usu communi et profano transferuntur ad usum sacrũ… et n: 3tio… hinc patet ingit statum quæstionis, ñ an detur verbũ sacramentale consecratoriũ, quod ñ negamus. ñ an verbũ aliquod proferendũ sit super signa, sed an sit verbũ quod alta et intelligibili voce sit prædicandũ, ut ab eis intelligatur, quibus sacramentum ē administrandũ; ñ ea ratione consecratoriũ dici potest.
duo hinc statuit laudatus professor, 1m verbũ sacramentale ñ ē de se operativũ; alterũ clara et intelligibili voce ē recitandũ; 2dũ hoc, ipsi commune ē cum haias sæculi hæreticis nimirũ cũ [illegible], de quibus alibi erit dicendi locus. nunc de 1mo nobis agendũ. unde claret quæstionẽ præsentẽ ñ ē de solo nomine, sed cum modo operationis, seu cum efficacitate sacramentoꝝ essentialiter ē connexa.

Conclusio
Verbum Sacramentale non ex usu Sacrum est; sed ex operatione Consecratorium:

Primo illud pro certo et inconcusso tenendum est, quod docet scriptura sacra, tradunt ss. pp. confirmat ecclesiae praxis, et suadet ipsa ratio: at verbum sacramentale, non tantum ex usu sacrum, sed etiam ex operatione consecratorium est, docet scriptura sacra, tradunt ss. pp. imo docet scriptura sacra prima corinth. 10 v 16 … calix benedictionis cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Christi est? actorum 22 v 16 … exurge … et baptizare, et ablue peccata tua, invocato nomine ipsius. ad ephesios 5 v 26 … mundans eam lavacro aquae in verbo vitae. ex quibus textibus sic argumentari licet. verbum sacramentale in iis textibus, et pluribus aliis scripturae locis, vocatur verbum benedictionis, verbum invocationis, verbum vitae. ergo non ex usu tantum est sacrum, sed et ex operatione consecratorium.

2do idem passim tradunt ss. pp., qui verbum sacramentale modo vocant verbum benedictionis, modo verbum invocationis, consecrationis, et verbum vitae inter alios s: Gregorius Nyssenus ipsam verbi sacramentalis operationem designabit catechesi c 37 ubi ait: dei verbo sanctificatum panem in corpus dei verbi transmutari credo. ubi ostenditur operatio verbi sacramentalis, quod panem transmutat, et corpus dei verbi praesens sistit. ergo operativum est, ac proinde consecratorium.

3tio [illegible] [illegible] bis dicimus, si enim dolor, agens adversus dona dissitus, in eo totus est, et ostendit virtutem, atque effectum sacramentorum, non pendere a sanctitate, fide aut qualibet alia dispositione sive ministri, sive recipientis; sed ex sola sacramenti efficacia, quam habet ex institutione Christi. sic enim habet l: 3 de baptismo c 10 … non est aqua profana et adultera super quam dei nomen invocatur, etiamsi a profanis et adulteris invocetur; baptismus Christi verbis evangelicis consecratus, et per adulteros, et in adulteris sanctus est; quamvis ipsi impudici sint et immundi; quia ipsa eius sanctitas pollui non potest, et sacramento suo divina virtus assistit. ex quo textu sic arguo. verbum sacramentale, si operativum est, ac proinde consecratorium; non ipsius effectus pendet a sanctitate, fide, non qualibet alia dispositione ministri vel recipientis: at hoc factum est ex Augustino: quamvis enim sint ministri, aut recipientes, … sacramento assistit divina virtus. ergo etc.

4to idem confirmat ecclesiae praxis; ecclesia enim nunquam sollicita fuit de ministro sacramenti baptismatis, nunquam attendit ad ipsius fidem aut doctrinam, modo integram servaverit formam. sic in conc. arelatensi imo baptisma collatum ab arianis approbatum fuit, quia integram servabant formam. paulinistarum vero et Cataphrygarum baptisma reprobatum fuit in conc. Niceno imo et conc. Laodiceno: quia formam adulterabant.

ai hujus ecclesia praxis alia reddi in p̃t rão nisi quia pro certo habebat ecclesia, sacra la ca ipso quaeri qd servata ipsorū mãa, servata ibique forma integra. qd erat.

4to deniq; eidē suadet ipsa rão. supponatur enim infans a pagano Judaeo vel haeretico baptizatus juxta ritū ecclesiae, in illo ipso est Sacramtm, ne minima pravitate? ~~minime~~ rendita? sive exercidat sive in conferente neq; in recipiente. ai bn valide baptizatur. qd operatr sacramtm independenter ab ulla dispositione sive ministri sive subiecti, qd ē de sui operationē qdē. qd et confirmatio, et qd erat.

Articulus 2dus

De Requisitis ut valeat Sacramtm.

Quemadmodū ē mãa et forma pendet ut sit sacramtm, ita et a ministro et subiecto pendet ut valeat.

Paragraphus 1mus

De Ministris Sacramenti

Certum ē ministrū sacramtor generatim ē solū hoē in hac vita constitutū; iis quippe ecclesia suā regendā commisit Christus, qbus dictū ē... ite docete oēs gentes etc... qodcunq; ligaveritis super terrā etc. et ninga dicit Apostolus... sic nos existimet hoē ut ministros xti, et dispensatores mysteriorū dei; porro ibi, dubitū ē hōs juxta illud S. Chrysostomi l. 3 de sacerdotio... qui terrā incolunt... potestatē acceperunt quam neq; angelus, neq; archangelis dedit deus. hoc bn potestas ex aequo ōs concessa ē fuit hoēs, neq; oūn; singulorū enim sacramtor ministros proprios assignabimus, ubi de sacramtis specialim. ē hoc de fide ex conc. Tridenti. sess. 7 c. 10 ubi sic habet. si quis dixerit xtianos oēs in verbo et in oēs sacramtis habere potestatē anathema sit.

2do in ministro duo st sedulo attendenda ni minimū persona et ejus dispositiones; persona ministri causa ē sacramtalis, qa ē principaliter quidē aut meritoriā, sed active bn concurrit ad perfectionē sacramti, ex eugenio 4 in decreto ad armenos. unde conditio pura sine qua dicitur ciuer vocari ē pt, quippe qd passive bn ad effectū suū concurrit. dispositiones in ministro, aliae st qd influant in ipsa sacramti perfectionē et dolationē, qd proinde requirantr, ut valide conficiatr et conficiatr: talis ē in ministro intentio faciendi qd facit ecclesia;

Alia st qꝯ nullatenus influunt, sive in valorē sive in effectū Sac-
ramti, sed qd tn requiruntr, ut licite sc. sine peccato conficiatr
aut conferatr. cujus generis st in ministro fides et sanctitas, de
qbs obs hic sigillatim nobis ē agendū

Numerus 1mus
De Intentione Ministri

in gñe volentis ē actus liber voluntatis sibi aliquid proponentis;
dividitr in objectivā et modalē, pe modū illo objectū considerat

Punctum 1mum
De objectiva Ministri intentione

Intentio objectiva nihil aliud ē qā actio ecclesiae circa qā versatur ministri intentio; haec autē multiplex ēē pt, pt enim minister in abluendo v. lotum physicū actus impendere, et tunc dicitr mediatè tantum intendere opus ecclesiae; sic si mulier procedat ad abluendas sordes v. ad sanitatē recuperandā filiū suū aqā tingeret sub invocatione distincta sanctissimae trinitatis, v. pt eandē actū intendere tanqā opus ñ mere naturale sed tanqā ritum sacramentalē adhiberi solitū in ecclesia; et tunc dicitr intendere formaliter opus ecclesiae; v. pt illud opus externū ponere quasi histrionis partes agens jocando aut in theatro ludendo ad deridendos ecclesiae ritus, et tunc dicitr minister intendere opus ecclesiae; v. denique idē opus pt serio et indebitis circumstantiis ponere, et tunc dicitr serio intendere opus ecclesiae.

Hoc autē seria ministri intentio famosa ē in scholis, et duplex distinguitur, una qꝯ vocatr interna, altera qā nōe intentionis exterioris circumfertur, e vera et genuina notiōe huiusce duplicis intentionis pendet solutio praesentis controversiae, qꝯ maximo aīorū aestu apud theologos ventilatur.

Itaque paulo altius res desumenda ē, atque ut major et vera lux mentibus affulgeat, exponendi st varii novatorū errores, variaeque theologorū opiniones, denique qd ratū atque fixū sit in ecclesia, qbs enucleatis facilis erit via ad quaestionis statum accurate figendū, deinde ad litem ipsam qꝯ hactenus sub judice visa ē quasi geometrice dirimenda procedere juvabit.

imo Lutherus, Calvinus, et alii passim novatores existimaverunt intentionem ministri nullatenus influere in validitatem sacramentorum, rati nimirum sacramenta ad nihil aliud inservire, nisi ad excitandam fidem: quocunque igitur modo sive jocose sive mimice sive serio conferantur, modo fidem excitent perinde est. ita Lutherus l: de captivitate babilonica... non dubites, inquit, si quis in nomine domini suscipiat, etiamsi impius minister non det in nomine domini, vere baptizatum esse in nomine domini, non enim in conferendis tantum quantum in suscipiendis fide vis est sita virtus baptismi, sicut legitur exemplum de quodam mimo per jocum baptizato, et in articulo 12.... si sacerdos non serio sed joco absolverit, si tamen confitens credat se esse absolutum, verissime absolutus est. in eo igitur praecise versatur error Lutheri quod asserat valere sacramentum etiam ministro jocose collatum, quae sententia etiam opposita ad mentem Lutheri damnata fuit in conc. Trident. sess. 14. c. 9. ... si quis dixerit absolutionem non esse actum judicialem sed nudum ministerium pronuntiandi et declarandi remissa esse peccata confitenti, modo tantum credat se esse absolutum, aut sacerdos non serio sed joco absolvat anathema sit.

2do idem cum Lutheranis sentire videtur Marcus Antonius de dominis l: 5 de republica ecclesiastica loquens de sententia Catharini de quo mox mentio erit hoc habet.. requirit Catharinus intentionem faciendi actum externum et serium et non ut simpliciter provaniter. ego tamen, pergit de dominis, ne in hoc quidem intentionem ministri video necessariam, librum ipsum gravissima inussit censura sacra facultas parisiensis.

Theologorum opiniones

Uno ore omnes theologi post conc: Trident: exsufflant haereditatam Lutheri opinionem de sufficientia intentionis ministri, sed acriter immo acerbe inter se disputant, qualis nimirum esse debeat serio illa ministri intentio, an scilicet sufficiat ad validitatem sacramenti, si minister serio externus tantum agat, ita ut serio actum ecclesiae ponat, atque interim eundem actum intus derideat; an scilicet requiratur ut serio tum externum intra ritum ponat, nec ullatenus illum derideat, aut intentionem eam retineat: res exemplo patebit, supponatur minister in debitis circumstantiis vg in templo infantem baptizare, atque dum serio potam materiam et formam sibi adhibet id est dum aquam aspergit et profert verba formae.

Ego te baptizo in nomine patris et filii et spiritus S.; interim infante diris vocibus devovendo aliquid abominandum exsecrari, atque intentionem suam quantum potest, retinere; in illa hypothesi: diceretur habere intentionem exteriorem. Si vero eundem infantem baptizaret ita, ut non tantum serio exterius se gereret, sed etiam intus et animo vellet et intenderet facere quod facit ecclesia, atque omni prorsus simulatione et derisione deposita Sacramentum haereticus tamquam ritum sacrum saltem in societate catholica, quidquid aliunde de sacramento sentiat, diceretur habere intentionem internam. Prout itaque hic opinionem longam pro amis ac prolis militant theologi.

Pro prima sententia stat Ambrosius Catharinus Camers in Italia archiepiscopus insignis e familia Dominicanorum theologus, qui ad edidit tempore concilii Tridentini de intentione ministri, ubi sic suam mentem evolvit... dicendum quod intentio ministri debet esse in hoc ut intendat facere quod Christus et ecclesia facit, etiamsi nihil ipse credat fieri... et paulo post sibi fingit hanc hypothesin... ponamus, inquit, ministrum omnia exterius facere, quae jubet ecclesia, intus autem aliud servare in animo, ita ut intendat derisione baptizare... ex qua hypothesi sic concludit... in alia ministri intentio requiritur, nisi ut intendat exterius facere quod facit ecclesia, quamvis ipse neque credat ecclesiae, neque ullum baptismi spiritualem effectum; sed satis est ut intendat facere quod ecclesia jubet per ministros fieri; namque quod illa per ministros facit, ipsa facere intelligit; quid quaeso facit ecclesia per ministros baptizando? nisi quod legitima utitur materia, adhibens suam verborum formam; hoc igitur si facit minister profecto illud facere intendit si sit mente sanus, quis enim scripturas faciat quod facere non intendat.

Ergo ex Catharini verbis duo potissimum notanda. Primo Catharinum in ministro requirere seriam intentionem faciendi quod facit ecclesia. 2do quod ecclesia facit, nihil aliud esse praeter positionem materiae et formae, quas exterius serio ponere si sit minister, sponte habeat veram intentionem eas ponendi modo sit mentis compos; unde eas non nisi formaliter et cum brevia cognitione ponere debet quidquid ulterius cogitet circa effectum Sacramenti.

Hanc Catharini sententiam secuti sunt plures e mixta nario theologi, Robertus Sententiarum 3tia parte. Petrus Pictaviensis etiam Sententiarum 3tia parte. Petrus Lombardus l: 4 Sententiarum. Paludanus, Angelus de Clavasio, qui est auctor summae angelicae. Silvester in summa. Demum post alios Alphonsus Salmeron insignis e S: J: theologus, qui sub Paulo 3tio concilio Tridentino interfuit. Inter recentiores theologos maxime commendantur Contensonius et Serinius, qui Catharini sententiam paulo fusius evolvit atque enucleavit; scilicet juxta ipsos

n̄ sufficit, ut minister qui ecclesiā oīo ignorat, aliō͞ꝫ profa
nā aut etiā vaclem ponat, sed insuper requiritur ut cognoscat
ritum, quem peracturus ē, haberi ut sacrum aut sacramentale a
ecclesia; ac proinde deliberato ac serio eo procedat ad illū exse-
quendū, ĩbs observatis minister quidquid interius cogitet, quantum
vis sacrum̄ derideat quod intentioē retineat, velit, nolit, facit
quod facit ecclesia; ac proinde sacramentum n̄ quidem licite sed saltem
valide perficit ac confert.
Alii theologi et quidē longo agmine sententiā Catharini aliorumque
theologorum cum ipso opinantium aut erroneā ē, aut saltē errori proximā
existimant; rati nimirū ad validitatē sacramenti n̄ sufficere ut minister
serio et exterius tantum velit ponere opus ecclesiā, sed ut insuper
intus et ãc velit facere quod facit ecclesia, nec intentioē illā ullo
modo retineat, nec ullā de causa inter agendū derideat, alioquin
actum foret ac conclamatū de validitate sacramenti. ita bellarminus
turnelius, Collettus, et alii passim n̄ infimæ notæ theologi. verum
ne diutius verbis contendere videamur, aperiendū ē quid aliquæ
sententiæ commune sit, quid vero diversum et dissonum.
itaque duo distinguantur in sacramentis nempe positioē sacramenti seu sacramentum
ipsum, et effectus sacramenti; fatentur uno vere oēs ore nullam ē in ministro
necessariam intentioē pro effectibus sacramenti; neque enim in judæo v.g. aut
gentili baptismi sacramentum conferente necesse ē ut intendat effectum
baptismi, quam nimirū regenerantē, sed requiritur ut intendat et velit
positioē seu substantiam sacramenti; quæ nihil aliud ē quam applicatio
materiæ et formæ rite, et indebitis circumstantiis facta
verum in hoc et quidem solo dissentiunt, scilicet utrū requiratur ad
validitatē sacramenti, ut intentio illa ministri quæ versatur circa solā
sacramenti positioē, sit n̄ solū seria exterius, sed etiam ut expers
sit oīs derisioīs ac simulatioīs interioris. quidam autē ex secundæ sen-
tentiæ sequacibus volunt ut minister intendat aliquid præter nudam
sacramenti positioē, sed quid sit illud plus in intelligibiliter explicant,
Collettus illud vocat indirectā intentioē effectus sacramenti sed male
quidem, quia et primæ sententiæ patroni eandem indirectā intentioē
habeant necesse ē; qui enim consulto vult media, vult quoque finē,
sed Catharini sequaces consulto volunt media, nempe positioē sacramenti
quo volunt saltem indirecte finem seu effectus sacramenti.
Ex his autē clarescit vera notio utriusque intentionis; scilicet intentio externa
ē actus voluntatis liber quo minister serio apud se resolvit ritum
in ecclesia usurpari solitum ponere, quidquid ulterius in mente vacat
circa substantiam ā effectum sacramenti, quandoquidem derideat aut in-
tentioē retineat, per inde ē.

intentio vere interna, é actus voluntatis intentioni exteriori super additus, qo minister n̄ tantum serio exterius intendit ponere ritum externum ecclesiæ, verum etiam intus et ad eundem vult sublata omni derisione interna, simulatione, aut intentionis retentione
ex qb: ois luce meridiana clarius é, q praesentem quaestionem ex mera locomachia, ū rebum controversi[illegible] videri; cum interna ministri serio exterius agentis simulatio aut derisio tollat veritatem sacramenti, atque ipsum irritum ac nullum reddat. hinc ce solum diffi-cultatis nodum bona fide fatetur q ipse tunelius qui intentione exteriorem rejicit
statu sic firmato quaestionis statu ut ad causam tandem aliquam de finienda tuto caute pergere possimus discusso omni praejudicio, quia principium procedendum é, dextra, vate praeeunte fide, leva autem, famulante ratione

Lema 1mum

Exigit fides ut minister ecclesiæ in conficiendis ac conferendis sacramentis intendat saltem facere qod facit ecclesia cum
P: ex conc: tudent: sess: 7 c. 11:.. si quis dixerit in ministris dum sacramenta conficiunt aut conferunt n̄ requiri intentionem saltem faciendi qod facit ecclesia anathema sit qo erat.

Lema 2dum

Exigit fides ut ministri intentio faciendi quod facit ecclesia sit seria prout ~~minime~~ intentioni opponitur
Probatur ex conc: trident: sess: 14 can: 9 si quis dixerit absolutionem n̄ ee actum judicialem... nisi sacerdotis serio sed joco absolvat... anathema sit. qo

Lema 3tium

ratio exigit ut minister ecclesiæ aliquando audiat de ecclesia, hoc é for-
P: aliogquin n̄ pot habere intentionem faciendi qod facit ecclesia, hoc é for-maliter quatenus facit ecclesia, juxta morem et consuetudinem ecclesiæ; ignoti enim nulla cupido ut fert axioma. qo et hoc.

Corolarium 1mu

qo debet scire ritum qem peracturus é, aut ee sacrum in se, aut saltem orgam sacram ab ecclesia usurpari solitum. aliogquin n̄ censetur velle revera intendere quod ecclesiæ, sed prout é ecclesiæ, sed quasi ali-quod naturale aut profanum ab opere ecclesiæ 2

Corolarium 2dum

qo Mulier v.g: quæ nunquam de ecclesia audivit, nec sciverit, illud qod agit ee ritum habitum ut sacrum ab ecclesia xti, etiamsi juxta ritum ecclesiæ infantem suum aqua tingeret et qod rite verba formæ pronuntiaret, n̄ baptizaret.

Lema 4tum.

Exigit rao ut minister ecclesiæ humano modo agat.
P: exigit fides ut minister agat cum intentiõe; āt nisi humano modo agat nulla foret ipsius intentio. go c[ons]eqs:
Et certe minister ecclesiæ ē solus hõe raõe præditus. go d[e]ēt humana; ac modo et raonabili se gerere, qemadmodū decet ministrū Xti

Corollarium

go d[e]ēt libere agere, hoc ē cum prævia cognitiõe et plena volu[n]tatis p[rae]ensiõe ut hypothesi actiõis.

His positis in ante cessum totius difficultatis cardo in his duobus vertitur punctis; 1[m]o ut determinet et statuat, in qo præcise con=sistat illa intentio saltem faciendi qod facit ecclesia; 2dm utrum interna ministri ~~[illegible]~~ dissimulatio tollat veritatem sacrmti

Propositio 1ma

Intentio saltem faciendi qod facit ecclesia ē intentio serio ponendi ritum mere externum sacrmti rite et indebitis circumstantiis

probat 1mo duo st in sacrmtis sedulo distinguenda. nimirum substantia et effectus; āt intentio saltem faciendi qod facit ecclesia cadit in substantiam sacrmti; nullatenus vero in effectus sacrmti; hoc enim in confesso ē apud utrosque; ten=dentiæ patronos. porro ex dictis supra substantia sacrmti solo consistit in applicatiõe maæ et formæ rite facta, seu qod idem ē, in seria positiõe ritus externi sacrmti; siquidem intentio ministri nullatenus ingreditur ipsam sacrmti substantiā; ē enim qidditum requisitū ad valorem sacrmti, ē conditio sine qa n ex conc: trident: sess: 7 can: 11 ut dictum ē. go inten=tio faciendi qod facit ecclesia consistit in sola applicatione maæ et formæ rite facta. go et c[onsequ]ēt:

P: 2do intentio saltem faciendi qod facit ecclesia n ē intentio serio ponendi ritum mere externum sacrmti rite et indebitis circum=stantiis, n ē intentio faciendi aliqid ultra aut præter ritum externum ecclesiæ hoc est aliqid faciendi ultra aut præter actiõe ecclesiæ; āt hoc posterius dici nequit; tum quia conc: trident: nihil aliud exigit præter intentiõem faciendi qod facit ecclesia, seu qod idē ē, faciendi actiõe ecclesiæ: dum quia discrimen ē inter actiõe ecclesiæ et in=tentiõe ecclesiæ; unum ē enim qod facit ecclesia, alterū qod in=tendit dum facit; v: g: in baptismo qod facit ē applicatio maæ et formæ rite facta, qod vero intendit dum facit ē regeneratio

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

intentio. ergo quod facit ecclesia est ritus externus. ergo intentio faci
endi quod facit ecclesia est intentio serio ponendi ritum externum
rite et indebitis circumstantiis. ergo etc.: modo exterius manifestat
interna ministri consultatio et deris[io] ...
non tollit ...

Propositio 2da

~~Intentio saltem faciendi quod facit Ecclesia~~
~~Est intentio serio ponendi ritum mere externum~~
Sacramenti rite et debitis Circumstantiis.

Probatur imo ex S: patribus praesertim ex divo Thoma et ex S: August:
imo D: Thomas 3 parte q. quaest: 68 Art. 10 ad 3tium ubi in 3tia d.
actione concludit... ergo videtur quod si sit perversa intentio ministri
non fit ibi verum Sacramentum... ad quam difficultatem sic ad 3tium re
spondet... dicendum quod perversa intentio pervertit opus intenden
tis, non autem opus alterius: et ideo ex perversa intentione ministri
pervertitur id quod agit in Sacramentis, in quantum est opus eius, non
in quantum est opus Christi, cuius est minister: et est simile si mi
nister alicuius hominis prava intentione deferret pauperibus elemosinam
quam dominus recta intentione mandavit. in quo textu duo clare docet
S. doctor 1mo, perversam intentionem ministri hoc est internam
ministri simulatione et derisione pervertere quidem actionem
ministri ipsamque peccaminosam reddere. 2do, eandem perversam
ministri intentionem non pervertere actionem Christi quae est sacramentum; ~~et~~ hoc
proinde veritatem Sacramenti non tollere. sicut perversa ministri
intentio ex mandato elemosinam largientis non officit actioni eius
cum recta intentione dantis. ergo etc.:
et certe D: Thomas eodem articulo expositis obiectionibus sic breviter
mentem suam aperit.

Sed contra est, quod perversa intentio pertinet ad malitiam ministri:
sed malitia ministri non tollit sacramentum: ergo nec perversa intentio. hoc D: Thoma de
conclusio est ergo etiam nostra ergo etc.:
Probatur ex S. Augustino: nihil enim est in doctrina S. Augusti: certius atque fun
datius, quam malitiam ministri nullatenus influere in veritatem
Sacramenti. ita passim D: Thomas. res aperta est vel ex disputatione S. Augusti:
adversus donatistas, quos primo debellat ex ipsa natura sacramentalis, quae
per malos ministros inquinari non potest. ita l: 3 adversus donatistas
c: primo... an vero, inquit, solis vel etiam lucernae lux cum per lo[ca] coe
nosa diffunditur nihil inde sordium contrahit, et baptismus Christi
potest cuiusdam sceleribus inquinari?... deinde eosdem premit ex incom
modis, quae sequerentur ex ipsorum sententia, praesertim ex anxietate
et perpetua ~~im~~ incertitudine animi circa salutem, si virtus

Sacrmti penderet a ministri merito, ā immobitale ... quomodo, inquit l. contra litteras petiliani c. 3. de istis s. sacrmtis: securi erunt si conscientia dantis attendatur qd latet oculos accepturi ... āi hae et similia S. doctoris argumenta nullius eent roboris adversus donatistas, si ipse credidisset internam ministri intentioē influere in veritatem sacrmti: ex templo enim sic respōnerent donatistae: iuxta te interna et prava ministri intentio tollit veritatem sacrmti: āi hoc interna ministri intentio iacet in conscientia dantis, qd latet oculos accepturi; [struck] qo attendendū ē etiam in tua sententia ad conscientiam dantis qd latet oculos accepturi. nec haberet s. augst. unde huic retorsioni responderet. qo dicendo ē S. augustinū ñ credidisse intentioē internam ministri influere in veritatē sacrmt. qo etc.

observo qod hic D. Augst. consulto utatur voce conscientia et ā-sumpto illud oē qod in conscientia interius latet alienū ē attendat; āi interna derisio et simulatio latet in conscientia dantis ut supra asserit D. thomas. qo etc.

hoc pro s. augst. sufficiant, qi sexcentis in locis mentem suam circa nostrum punctū aperte declarat, praesertim l. 7 de baptismo c. 53 ub ad solvendas varias quaestiões quas sibi proponit, hoc unicam principiū in conclusū stabilit, scilicet nihil inter ē ad validitatē sacrmti, utrū ministri sint fallaces aut veraces, per fallaces ā ministros eos intelligit, qi agunt cum simulaōe, id ē, ut ibidem in quaest. 4 ipse interpretatur cum āo simulato. qo etc.

P. 2do ex consuetudine ecclesiae universalis, qd in re sacra-mentaria maximi debet ē roboris, iuxta illud D. augst. l. de baptismo c. 9 ... consuetudinis robore tenebatur orbis terrarum: et hoc solo opponebatur inducere volentibus novitatem: āi ex ecclesiae praxi et consuetudine manifestū ē simulatioē, derisioē, aut intentionis retentioē in ministro modo prudenter et serio exterius agat nullatenus officere sacrmto. Primo quia oī evo diligenter et accurate quaesitum ē, utrū redeuntibus ab heresi, et in haeresi baptizatis congrua mā et debita forma adhibita fuerit, ita in conc. Niceno 1. pro catharis, et in conc. arelatensi primo can. 8 mandatū ē praesbiteris inquirere ... placuit, inquit, s. concilium, ut si quis ab haeresi venerit, interrogent cum nostrae fidei sacerdotes symbolum et si perviderint eum in patre et filio et spiritu s. baptizatū manus ei tantum imponatur, et accipiat spiritū s. at vero de occulta

ministri intentione, aut alia qualibet conditione interposita, ne verbum quidem ullibi sive quod ss: sive apud concilia, sive in tota qua patet historia ecclesiastica reperitur: quod incredibile dictu est, imo moraliter repugnat, si in ecclesia judicatum fuerit intentionem ministri internam tam ad Sacramentum requiri, quam materiam et formam. ergo dicendum est intentionem ministri internam non requiri ad validitatem Sacramenti. ergo ipsius veritatem habsit (?) non tollit. ergo et certe:

2do quia quoties aderat vel minima suspitio de falso baptismo, toties rebaptizari jubebatur: atqui tunc temporis gravissimae aderant suspicandi causae de occulta haereticorum et Judaeorum intentione, tum quia religionem christianam summo odio atque rabie prosequebantur, ac proinde parum solliciti erant de omittenda vel retinenda intentione interna: tum quia ecclesiae Sacramenta non tantum irridebant, sed etiam summopere execrabantur: unde non tantum facile poterant retinere suam intentionem in confectione Sacramentorum, sed et gravis est debuit praesumptio eos revera illam retinuisse: atqui tamen Sacramenta a Judaeis et haereticis collata nunquam iterari jussit ecclesia. ergo etc. etc.

Corolarium

Quid admittenda est opinio superius exposita de sufficientia intentionis exterioris in ministro pro confectione et collatione Sacramentorum.

R: Imo opinio de sufficientia intentionis exterioris in eo posita sita est, ut minister intendat serio ritum ecclesiae mere externum ponere rite et indebitis circumstantiis, quidquid ulterius intus cogitet de Sacramento aut illius effectibus: atqui illa intentio in ministro plane sufficit; illa enim in ministro sufficit intentio, in qua adest quidquid exigit ecclesia ad validitatem Sacramenti, et in qua nihil est quod veritatem Sacramenti tollat: atqui hoc duo certissima sunt.

Et primo quidem in ea intentione reperitur quidquid exigit ecclesia; hoc enim solum in ministro exigit ecclesia, ut serio intendat saltem facere quod facit ecclesia, ex lemmate primo et 2do: atqui in sententia intentionis exterioris hoc revera intendit; intentio enim saltem faciendi quod facit ecclesia, est intentio serio ponendi ritum ecclesiae mere externum rite et indebitis circumstantiis, ex ipsa ejus natura: atqui in sententia intentionis exterioris minister intendit serio ponere et reipsa ponit serio ritum ecclesiae mere externum

rite et in debitis circumstantiis: ergo intendit facere quod facit ecclesia. ergo in intentione exteriori adest, quidquid requirit ecclesia, ergo etiam in ea intentione nihil est quod noceat veritati Sacramenti; si quidem noceret veritati Sacramenti in illa sententia, maxime interna ministri simulatio quam derisio, quam non excludit intentio exterior: atqui interna ministri simulatio et derisio non nocet veritati Sacramenti, nec ipsa tollit ex propositione 2da. ergo nihil est in ea intentione exteriori quod noceat Sacramento aliunde in ea requiritur quidquid exigit ecclesia. ergo sufficit et ecclesia.

Probatur 2do illa sententia prae alia anteponenda est, quam insinuant concilia, tradunt SS. PP:, confirmat perpetua ecclesiae praxis, suadet denique multiplex ratio theologica: atqui opinio de sufficientia intentionis exterioris insinuant et propinant conc: tradunt et etc.

Et primo quidem opinionem illam insinuat conc: Trident: sess: 14. c. 6 ubi explicans canonem 9 ejusdem sessionis sic habet... neque vero adeo sibi ipsi negligentissimus qui sacerdotem joco absolventem cognosceret, et non alium serio agentem sedulo requireret. ergo primo in mente conc: is qui est negligentissimus suae salutis, ejusdem maxime securus, si videat ministrum serio agentem: atqui in sententia intentionis exterioris ministrum videt serio agentem. ergo sufficit haec intentio ut poenitens sit salutis non sit negligentissimus sed ejusdem maxime securus. ergo 2do eam solam intentionem efficere Sacramento declarat S. Synodus quam non seriam esse cognoscere potest poenitens: atqui solam ironicam et jocularem ministri intentionem exterius manifestatam cognoscere potest poenitens. ergo eam solam respuit et excludit S. conc:

Et certe de mente conc: Trident: melius indicari non potest, quam ex Palavicino qui et conc: interfuit et historiam conc: scripsit summa cum laude, et cum insigni Sanctae Sedis approbatione porro Palavicinus part: 2da l: 12 c. 10 examinans illum concilii textum a nobis superius in probatione allatum sic habet... ex hisce postremis verbis conjicere potest quis ea legerit, haud esse expunctam sententiam Catharini, aliorumque Theologorum opinantium Sacramento, quo ratum sit, sufficere in ministro voluntatem serio agendi, et obesse tantummodo jocum, quem sentire suspiciens cognoscere potest. porro jocus, quem suspiciens cognoscere potest, est solus jocus externus. ergo in mente conc: solus jocus externus obesse potest Sacramento. ergo solum jocum exteriorem excludit a Sacramento. ergo non aliam quam externam seriam intentionem in ministro exigit. ergo etc.

2do eandem opinionem tradunt SS: PP: praesertim D: ~~Thomas~~, August: quorum textus supra citati ad stabiliendam 2dam propositionis opinionem probantem de sufficientia solius intentionis exterioris ex aequo probant. verum pauca hic ex utroque quae directius probant excerpere pro opinione de sufficientia intentionis exterioris tradit D. Thomas verbis ita clarisut nubila vitiabilitate declinari possint. part: 3 quaest: 64 art. 8 ubi hanc versans difficultatem, scilicet utrum in hypothesi necessitatis

intentionis internæ suscipiens esse possit certus,
aut securus ē debeat de suo salute. Respondet ad 2dum: dicendū qod
circa hoc ē duplex opinio: quidam enim dicunt qod requiritur intentio
lis intentio in ministro, qā si desit, ñ perficitur Sacramentum; sed hanc
defectum in pueris, qi ñ habent intentioē accedendi ad Sacramentum, sup
let xtus, qi interius baptizat in adultis autem qi intendunt Sac
ramentum suscipere supplet illum defectū fides et devotio. Sed hoc
satis dici poet qantum ad ultimum effectū, qi ē iustificatio à
peccatis: sed qantū ad effectū qi ē res et Sacramentum scilicet qan
tum ad characterem, ñ videtur qod per devotioē accedentis possit sup
pleri, quia character nunqam imprimitur nisi per Sacramentum: et
ideo alii melius dicunt qod minister Sacramenti agit in persona
totius ecclesiæ cuius ē minister: in verbis autem qæ profert, ex
primitur intentio ecclesiæ, qæ sufficit ad perfectioem Sacramenti, nisi
contrarium exterius exprimatur ex parte ministri ò recipientis Sac
ramentum.
Ergò textu luce meridiana clarius ē D. Thomam inclinare in sententiā
intentionis exterioris: res ò ex ipso serie contextus patet: enim vero ad dilucid.
S. Doctor obiectioē qam sibi in capite articuli proponit, duplicem
de intentioē ministri opinioē ē dicit, unam mentalem qam exponit
alteri qæ in verbis à ministro prolatis exprimitur in prima
opinioē respondet suscipientem Sacramenta securum ē debere de qua
Sacramenti, etiamsi puer sit, qi intentioē careat, quia xtus ē qi
baptizat: ò etiamsi adultus sit, quia intentionis defectū ex parte
ministri poūnt supplere in adulto fides et devotio, verū asserit
eundem suscipientem securum ē ñ poē de substantia aut
charactere Sacramenti, unde ipsi magis arridet 2da theologorū opi
nio, qæ dicit intentioē ecclesiæ exprimi per verba ministri, nisi
ipse contrariū exterius exprimat, v. g. jocando etc. et ideo alii
melius dicunt etc. hoc autē theologorū opinio ē certe opinio
intentionis exterioris, qa posita suscipiens ñ tantum de qā Sacramenti,
sed etiam de ipsius substantia et charactere amplius dubitare
nullo modo pt. 9o
ibi doctoris angelici textus adversarios mirum in modū exagitat,
hancque solam effugii viam invenerunt nimirum asserunt
D. Thomā per intentioē mentalem intellexisse actualē ministri
intentioē; et per intentioē qæ verbis a ministro prolatis ex
primitur, intellexisse ministri virtualē intentioē de qa
moraliter certus ē, pt suscipiens cum ministrū serio agentē
videt et consequenter de sua salute securus ē pt. Sed qam
absonū hoc sit, et alienū a mente S. doctoris nemo ē qi
ò prima fronte videat. Enim vero falso asseruisset doctor

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

duplices ē opinioē de intentioē ministri, unā, quae diceret
intentioē actualem ita requiri ut, si desit, ñ perficiatur
Sacramtm: nemo enim unquam theologus asseruit intentioē
actualem in ministro necessariam ē ad veritatē Sacramti,
nemo enim tam novus in theologia supponi pt, modo sit
mentis compos, qui ad substantiam Sacramti eam requirat
intentioē, quae ex conditioē atque imbecillitate humanae mentis
atque ex perpetuis mentis evagatioībs impervia ē, et penitus
impossibilis. ergo S. Doctor loquendo de duplici intentioē
ministri, ñ agit de actuali et virtuali ministri intentioē
sed de famosa divisioē intentionis in externā et internā,
2do ibi S. Doctor intentioē ministri mentalem opponit
illi quae verbis exprimitur, atqui si loqueretur de intentioē
actuali et virtuali nulla foret oppositio, neque enim intentio
ministri virtualis magis verbis exprimitur quam intentio
actualis: stat autē tota et plena oppositio si loquatur
de intentioē interna et externa, haec enim in verbis a
ministro prolatis exprimitur, illa vero ñ manifestatur, sed
ut ait Seribonius intimis in pectoris delitescit. ergo ñ
loquitur de intentioē actuali et virtuali. quo loquitur de interna
et externa ergo loquitur de interna et externa
3tio ibi S. Doctor respondet ad obiectioē quam sibi antea proposuit, obiectio
ē illa ñ in eo sita ē, utrum suscipiens magis securus ēē possit de sua
salute, sive requiratur in ministro intentio actualis, sive sufficiat
virtualis: sed obiectio seu difficultas in eo sita ē praecise, utrum suscipiens
securus ēē possit de sua salute, si validitas Sacramti penderet
a perversa et occulta ministri intentioē, porro haec difficultas clare
solvitur, si loquitur de intentioē mentali et interna, quam neque sensus et
exteriori quam amplectitur, ergo si sufficiat actū applicationis ēē pro
bitū suscipiendi de validitate Sacramti ac consequenter de sua salute.
perpolleret a loqueretur S. Doctor de actuali et virtuali ministri
intentioē, de quibus ex ipso suscipiens ñ sine causa dubitare debet cum
agatur de re omnium maxima, nempe de salute, et malus minister
suam in Sacramentis dispensandis intentioē tam facile retinere possit
4to quia haec explicatio mentem S. Doctoris miro in modo
obscurat, et seriem ratiocinii interturbat, nec ad obiectioē propositā
directe responderet, quod ñ mos ē doctoris angelici. ergo etc.
2do eandem opinioē tradit S. August. l. sexto de baptismo c. 53
ubi inter varias quaestioēs quas sibi proponit, discutit et examinat,

utrum valeat baptismus a mimo per jocum collatus, iam vero
de hoc baptismo sic collato, cui deest ipsa intentio ministri
exterior, vix dubitat. ergo nullatenus dubitaret si adesset solummodo
intentio exterior.
hoc argumentum tanti roboris visum est Juenelio ut fateri im-
possibile esse mentem S. Augustini in hac sententia esse valde
obscuram. sic habet de Sacramentis in genere pagina 331... verum
ut nihil dissimulemus, valde obscura videtur et implicata
eam in rem S. doctoris sententia.
3tio ex consuetudine ecclesiae, ex hic itaque recurrit argumentum
desumptum ex praxi ecclesiae in probatione propositionis 2dae ergo
4to eandem opinionem stabilit multiplex ratio theologica.
primam suppeditat Juenelius de Sacramentis in genere pagina 311
eamque desumit ex notione ipsius ministri... cum, inquit, mi-
nister in Sacramentis ministrandis, non privatam, sed publicam sustineat
Christi et ecclesiae personam, nec suo, sed ecclesiae nomine non ac
auctoritate agat, privata sua intentione falsa et erronea opus dei
quod tractat inficere non potest. hac potissimum ratione donatistas im-
pugnabat S. Augustinus... at hoc tunc clarius probat sufficere in
ministro intentionem tantum exteriorem, quia virtute intentionis
exterioris publicam Christi et ecclesiae personam sustinet, nec privata
sua intentione, quamque sit, opus dei quod tractat inficere potest ergo
2dam etiam ibidem suppeditat ipse Juenelius eamque ducit ex natura
et institutione ipsius Sacramenti... Sacramenta, inquit, hoc a Christo domino facta
est instituta sunt, ut tanquam causae necessariae determinatae ad gratiam
conferendam, quoties debite perficiuntur, nec illius est obex ex parte
suscipientis Sacramenta: quippe publica sunt religionis symbola quae
homines in unum religionis corpus coagulant et colligant, dedicant, con-
secrant, ac Christianae fidei professioni sese obligant. res autem cujus-
modi ex se vim habent eamque exerunt tametsi minister pri-
vata sua voluntate eam in velocitare, aut penitus auferre
cogitaret. sic v.g. subscribens notarius publicus, qui contractum ad legem
et formam a principe ~~[illegible]~~ praescriptam auctoritate definivit, partes
contrahentes ligat, licet eas interius solo ligare nollet; et iudex senten-
tiam pronuntians, ut reum absolvat, vere eum absolvit, quamvis intus
renuat ac repugnet. similiter ergo ratione minister Sacramentum vere conficit
ejusque producit effectum, cum omnia necessaria observat, licet intus
nollet aut Sacramentum perficere, aut ejus effectum conferre: celebrat
enim per illum mysteria necessaria, quae non ex privata ipsius sed
ex publica ecclesiae fide ac intentione operantur. ergo privata ministri

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

intentionem tht confert ad sacramentum; quod licet intus nolit, sacramentum tn confitit, modo publicam ecclesiæ intentionem exhibeat; atqui hoc est quod nomine intentionis exterioris praecise intelligunt theologi. ergo etcetera:
3tiam denique ducit idem tunselius ex praxi ecclesiæ, quod eadem est ac ratio iam superius ex consuetudine ecclesiæ allata. ergo etcetera.
4tam demum ducit Contensonius ex incomodis quæ oriri possent ex opinione necessitatis intentionis interioris. et sic proponi potest.
Absurdum est dioecesim imo totum regnum chatolicum esse sine sacramentis confirmationis, eucharistiæ, poenitentiæ, extremæ unctionis atque ordinis; atqui tamen illud in sententia necessitatis intentionis interioris, sine contradictione supponi potest; omnis enim hypothesis contradictionem non involvens fieri potest, iuxta axioma, posito possibili in actu nihil sequitur absurdi; supponamus ergo ministrum malum semel habere intentionem retinere ex malitia, aut inter agendum intus deridere sacramentum baptismi quem confert infanti, qui deinceps fit episcopus alicuius dioeceseos.
in hac hypothesi, in sententia adversariorum infans ille vere non baptizatur: ergo nec vere ordinatur, quia baptismus est janua sacramentorum. ergo et omnes presbiteri ab eo deinceps facti non sunt vere ordinati; quia episcopus solus est minister ordinationis non laicus; supponatur unus ex his non ordinatis presbiteris, ibi deinceps in episcopatu succedere. ergo in decursu temporis nullus vere erit presbiter in tota dioecesi, qui ab his duobus non ordinetur; ac proinde nullus vere erit qui sit verus presbiter. atqui hoc posito nulla erunt sacramenta confirmationis, eucharistiæ etcetera: in tota dioecesi; quia omnia huiusmodi sacramenta a solis presbiteris perfici possunt. ergo etcetera:
idem dici potest de toto regno, ac proinde supponi potest totum regnum ex defectu unius ministri intentionis alienato misere in aeternum perire, quod ab=-surdum est. ergo etcetera:
quod respondent adversarii ad hoc argumentum insufficiens est, et prorsus invalidum. scilicet deum pro sua providentia et assistentia promissa nunquam permittere, ut ita dioecesis aut regnum pereat. quia deus quidem vi promissionis suæ tenetur ecclesiæ ecclesiæ universali, non particulari assistere: sed hoc nullum auctore non tenetur ab ecclesia dioecesa-na, non nationali; ut patet luctuoso exemplo ecclesiæ anglicanæ quæ a fide defecit. ergo etcetera:

Solvuntur objectiones.

obii: 1mo ex scriptura sacra sic enim loqt. d. paulus 1ma ad Corinth. c. 4. v. 1. sic nos existimet hõ, ut ministros xti, et dispensatores misteriorum dei; ergo minister sacramti debet se subiicere et conformare intentioi xti et ecclesiæ. atqi sane intentio xti et ecclesiæ ē interior, n̄ solumodo exterior. ergo etc.

R: 1mo retorqueo argumtm minister sacrmtorum debet se subiicere intentioi xti et ecclesiæ: ai intentio xti et ecclesiæ n̄ respicit tntm ipsum sacrmtum, sed etiã effectus sacrmti. ergo intentio ministri n̄ tntm sacrmtum respicere debet, sed etiã et effectus sacrmti. quod negant adversarii; ac proinde ipsorum argumtm nimis probat, et consequenter nihil probat.

R: 2do D: M: illatã ex apostoli textu minister sacrmtorum debet se subiicere et conformare intentioi xti et ecclesiæ: id ē debet eam habere intentioẽ quam xtus et ecclesia exigunt C: est: debet eam habere intentioẽ quam habent xtus et ecclesia N: et C: M: et C:

porro in sententia intentiois exterioris minister eam habet intentioẽ quam xtus et ecclesia exigunt, nimirum intentioẽ saltem faciendi quod facit ecclesia ut supra in probatioibus ostensũ ē; at vero n̄ requirit ut eandem habeat intentioẽ quam xtus et ecclesia habent; neque enim, ut ait Tournelius, infideli, aut Judæo, aut Sociniano, aut atheo, qi possunt baptizare, inē ãus sive intentio sacrmti formaliter sumpti aut effectus ō finis illius, qd tn̄ ē intentio xti et ecclesiæ. ergo etc.

Inst: saltem minister sacrmtorum debet quantum pōt, accedere ad intentioẽ xti et ecclesiæ: ai magis ad intentioẽ xti et ecclesiæ accedit per intentioẽ internam, quam per intentioẽ externam. ergo

R: 1mo esto totum argumtm ex eo sqtr qidem intentioẽ internam in ministro peroptandã ẽe, n̄ ã ipsam reqiri necessario, aut n̄ sufficere intentioẽ exteriorem.

R: 2do D: M: minister sacrmtorum debet, quantum pōt, ad intentioẽ xti et ecclesiæ accedere ut licite agat esto M: debet quantum pōt ad intentioẽ xti et ecclesiæ accedere ut valide agat N: M: et C: sicque transeat ad 1mi majoris membrum, quia qidam theologi casuistæ qi contendant atheum aut infidelem in conferendo sacrmto baptismi novum peccati genus a peccato infidelitatis distinctũ

n̄ comittere, sed hoc n̄ ē præsentis instituti.
verum q̄d imediate et directe dificultatē spectat, necesse
n̄ ē ad validitatē sacrmti, ut minister accedat q̄ntū
possit ad intentioē xti et ecclesiæ n̄ tantm ipsum sacrmtm
sed et oēs sacrmti effectus volentis; sed sufficit ut intendat
facere q̄d xtus et ecclesia vult per ministros fieri, ut
diximus: si enim bicant minister quantm p̄t accedere ad
intentioē xti et ecclesiæ q̄ teneretur habere et fidem eccle-
siæ, et ipsius sanctitatem: q̄d falsum ē, ut deinceps
patebit q̄ etc.

obiū 2do ex conc: trident: sess: 14 can: 9... si quis absolutioē
sacrmtalē sacerdotis... ait sacerdos n̄ serio sed joco absolvat...
anathema sit. ex q̄ can: sic argmtor: ille n̄ conficit sacramtm,
q̄ n̄ serio, sed joco agit: ai in sententia intentiōis exterioris
minister n̄ serio sed joco agit. q̄ n̄ conficit etc.

R: D: M: ille n̄ conficit sacrmtm, q̄ n̄ serio exterius, sed joco
agit C: M: ille q̄ n̄ serio interius sed joco agit N: M: at q̄
in sententia intentiōis exterioris D: m: minister n̄ serio exterius
sed joco agit C: m: n̄ serio exterius sed joco agit N: m, declaro:
dupliciter minister sacrmti p̄t agere n̄ serio duplici modo, sc:
exterius, et interius; agit n̄ serio exterius q̄ndo agit in iis
circumstantiis in q̄bus jocari indicatur, et in q̄bus sapiens et prudens
minister n̄ ageret; v: g: si mimum aut histrionē ageret;
præcipue si ipse se jocari declararet. n̄ serio agit interius
quando exterius q̄dem exhibet et vultum et habitū ministri
serio agentis, interius vero et animo se deridet q̄d agit.

Revera ille n̄ conficit sacrmtm q̄ n̄ serio exterius sed joco agit. hoc claret
ex alato canone: at vero falsum ē, illum n̄ conficere sacrmtm, q̄ n̄ serio
interius sed joco agit; derisiō enim interior sacrmti veritatē n̄ tollit, ut in
2da probatiōe ostensū ē.

porro in sententia intentiōis exterioris minister n̄ serio interius agit, sed
tantm exterius serio agit: ai hoc sufficit, nec contrariū evincitur ex
citato canone; si: enim conc: ibi agit de joco tantm exteriori, ut patet ex ipsius
scopo: conc: enim ibi explodit errorem lutheri, q̄ asseruit valere sacrmtm
a ministro n̄ serio sed mimice collatū... ubi inquit legitur exemplū de q̄dā
mimo per jocum baptizatū. q̄ solū jocū exterioē excludit, ut damnat
s: conc: ut manifestum ē tam ex bicante eiusdem sessiōis tum ex testimonio
palavicini de q̄bus supra in probatiōe. imo ipse juenetius fatetur bona fide
conc: ibi agere de joco externo et manifesto. sic enim habet de sacrmtis
in genere pagina 299... nec ē q̄d reponas conc: loqui de joco externo et

manifestū. fateor: neqȝ id mirum videri debet: namqȝ adversus jocum manifestū promunire duntaxat voluit et potuit poenitentes, ñ adversus eum qui latet et ignoratur, de quo ecclesia iudicare ñ pt. quo ñ fatentibus ipsis adversariis conc: illi explodit jocū tantum externum, nec de interno judicare potuit. quo ex eo canone nihil eruunt adversus sententiam intentiōis exterioris. quod erat etc.

Inst: Imo ái conc: tridentr in illo can: explodit jocum internū ñ exter-num.

D. Subsumbt: in illo can: conc: explodit vero et propriè dictū jocū; ái solus jocus internus ê verus et propriè dictus jocus; jocus enim exterior ñ ê nisi joci interni manifestatio quod erat etc:

R: N: Subs: ad cuius probatiōē D: M: in illo can: conc: explodit verū et propriè dictū jocum, quatenus exterius manifestatur C: M: quatenus interius latet ac delitescit N: M: et Dist: cons: C: cons: Solutio patet ex dictis: manifestū ê enim ñ ipso fatente bellarmino conc: ñ iudicasse, neqȝ judicare potuisse de joco ministri interno. quo rejecit tantum jocum exterius manifestatū.

Inst: 2do ái S: conc: explodit jocū etiam interius latentem ac delitescentē; etenim conc: sess: 7 can: 11 exigit in ministro intentiōē faciendi quod facit ecclesia; ái atqe intentio faciendi quod facit ecclesia stare ñ pt cū joco interno; ille enim ñ intendit facere quod facit ecclesia, qui intendit tantum simulare et deridere quod facit ecclesia ái qui interius jocatur, intendit tantum simulare et deridere quod facit ecclesia quod erat etc:

R: N: Subs: ad cuius probatiōē et primā m: ex qua ícè ídem et D: ulti-mā M: ille ñ intendit facere quod facit ecclesia, qui intendit tantum tam exterius quam interius simulare ac deridere quod facit ecclesia C: M: qui intendit interius tantum simulare ac deridere quod facit ecclesia et Dist: m: et: cons:

Itaqȝ duplici modo pt minister simulare ac deridere quod facit ecclesia: 1º exterius ita ut ipsius simulatio ac derisio exterius appareant, 2º interius ita ut poenitentes lateant ac delitescant.

fateor eū ñ intendere facere quod facit ecclesia qui tum interius tum exterius simularet ac derideret quod facit ecclesia; at falsō ê eū ñ intendere facere quod facit ecclesia cui interius tantum simulat ac deridet quod facit ecclesia porro qui tantum interius jocatur interius quidem simulat ac deridet quod facit ecclesia, at derisio ñ sequitur quod ñ intendat facere quod facit ecclesia. Item quia simulatio et derisio ministri interna ñ tollunt veritatem sacramenti ex probatiōē 2da tunc quia minister interius tantum simulans ac deridens serio tamen exterius agit, et sincere se resolvit ponere ritum ecclesiae exteriorem: ái eo ipso quo serio ponit ritum ecclesiae exteriorem eo ipso facit quod facit ecclesia ex probatiōē prima quod erat etc.

Et certe rem totam insignes evolvit Saibonius ordinis fratrum minorū S. francisci recollectorū insignis theologus in sua theosophia disputatiōē 1ma de sacramentis in genere ubi sic habet... Duplex pt in ministro sacramenta conferente ê intentio; una speculativa in intimis eius praecordiis residens,

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

de qo nullu prorsus signu, nullumque exterius vestigiu apparet: et de
hac n judicat ecclesia: altera adaeque redacta, et in actu externum pro-
siliens. Silentio itaque praetermissa illam internam in intimis medullis
delitescente: quia prodesse nec obesse pot reor, nisi aliter ecclesia ca-
tholica declaraverit; sed sufficere illam practica ad opus externu pro-
cedentem. qo illa interna intentio quantumvis simulata et dissona
n influit in Sacramtm nec illi officere pt: solo illa practica et ad opus
exteriorem prosiliens intentio aliquid confert ad Sacramtu. qo erat et.

Inst: 3tio ai minister qi exterius tantm deridet n facit Sacramtm.
Atenim minister qui interius deridet, ab eo qi exterius deridet in eo
tantm differt, qod impietati iungat hipocrisim: qo si minister exterius
deridens n sufficit Sacramtm, a fortiori nec minister interius tantm de-
ridens; siquidem hipocrisis in validitate Sacramti influere n potest.

R: 1mo Retorquendo argumtm minister qi interius deridet ab eo qi
exterius deridet, in eo tantm differt, qod impietati hipocrisim iungat.
ai de fide e ministru exterius deridentem n conficere Sacramtm.
qo de fide foret ministru interius tantm deridente n conficere Sacr-
amtm: qod falsissimu e fatentur adversarii.

R: 2do dist. Subsumptum ad cuius probationem N. A. n in eo solo praecise
differt minister interius deridens a ministro exterius deridente qod impietati
iungat hipocrisim; sed qod minister interius tantm deridens habet fidem ecclesia
requisitam, et censeatur verus ecclesia minister, ac proinde valide sacramta
conficiat ac conferat: dum e contra minister exterius deridens per accasum
n potest minister ecclesia, ac proinde sacramta valide conficere aut con-
ferre n potest. peccat quidem uterque gravissime et minister interius deridens
peccatum habet qod n habet minister exterius deridens nempe peccatum
hipocrisis; verum ideirco e melioris conditionis minister exterius de-
ridens, quia peccatum habet n minus qem grave nimirum peccatu
nullitatis Sacramti. unde vero ille verus e ecclesia minister; quia
ecclesia n judicat de internis ministri dispositionibus, nec ad ipsas
attendit, dummodo serio faciat qod ipsa facit. hic vero n censetur
verus ecclesia minister; quia pravam suam voluntatem ma-
-nifestat, nec censetur velle facere qod facit ecclesia. unde ipsum
declaravit solum quasi inhabilem ad conficienda ac Sacramta, ipsu
e numero ministrorum suorum expungendo. qo erat.

Inst: 4to atqi ecclesia expungit pariter e numero ministrorum suorum ministru
interius deridentem ipsumque anathema dixit; ut enim constituent. sess: 7 c 11 ex-
-igit in ministro intentionem, qe sit separabilis et distincta ab ea qa necessario
ponitur ritibus Sacramti exterioribus: ai intentionem a ritibus exterioris Sacramti
positione distinctam et separabilem n habet minister interius deridens; eam enim
solam habet qa vult serio ritum ecclesiae exteriorem ponere. qo erat.

R. N. Subs. ad prob. N. m: intentionem a ritibus exterioris Sacramti positione
distinctam vel separabilem n habet minister qi interius deridens id e ritum Sacramti
exteriorem ponere n pt sine aliqo voluntatis actu sive aliqa intentione
indeterminata sumpta C. m: sine ea intentione determinata sumpta qe
par e et qam exigit conc: Trident: N. m et cons.

Equidem con: Trident: in eo canone exigit in ministro intentioē quae sit distincta et separabilis à ritus exterioris sacramenti positioē; alioquin supervaneum prorsus foret intentioē exigere, si debet semper et necessario cum actioē externa ecclesiae conjungatur.

porro minister interius deridens in hac quidem intentioē distincta et separabilem à positioē ritus exterioris sacramenti, eo sensu quod minister si sit mentis compos, supponi non potest actioē ecclesiae externam ponere sine aliquo voluntatis actu; ac proinde absque intentioē saltem externa.

verum enim vero idem minister potest actioē ecclesiae ponere sine ea intentioē quae par est, quam exigit S: conc: quamque propugnant Catholici nostri et ipsi in specie. cum enim minister multiplici modo ritum ecclesiae ponere possit: non sine brevi cognitioē illius quod agit; in modo mimico et joco, in iis circumstantiis, in quibus ut serviens ecclesiae minister agere non judicatur. hinc est quod S: conc: in ministro exigat intentioē faciendi saltem quod facit ecclesia, non qualemcunque eadem, quae, cum brevi cognitioē illius quod agit, et modo serio velit ritum ecclesiae externum ponere, in debitis circumstantiis; quae sane intentio utpote in solo, separabilis est ab actioē ecclesiae externa. quod ex eo quod S: conc: exigat in ministro intentioē distinctam et separabilem ab actioē ecclesiae externa, non sequitur quod exigat intentioē internam, aut reiciat intentioē externam juxta sensum modo expositum quod etiat.

imo vox saltem quam consultoria ex canone exhibuit conc. Trident. et quam decreto summi pontificis Eugenii 4ti sine causa addidit manifeste ostendit, hanc esse bene mentem ejus, sed additioē: scilicet optanda saltem esset in ministro intentioē interna, sanctitate, fidei, caeteraque bona dispositioē ut licite et digne sacramenta conficiat et conferat, sed in ipso saltem requiri intentioē externam, ut valide sacramenta conficiat quod etiat.

obiectio ex summo pontifice Alexandro 8 inter 30 alias propoēs quas die 7bris Septembris anno 1690 proscripsit summus ille pontifex. haec est 28..valet baptismus collatus a ministro qui adumbrat externum formamque baptizandi observat, intus vero et in corde suo apud se resolvit non intendo facere quod facit ecclesia atqui haec propoē est ipsa intentionis exterioris sententia quod ab alexandro 8 vo damnata fuit quod.

R: N: m: imo quia pravum Lutheri sensum sapit et redolet, si ista modo propoē in sensu obvio et generali intelligatur dicit valere baptismum quocunque ponatur aut observetur modus exterior. atqui hoc pravum Lutheri sensum secum manifeste involvit: hinc merito ab ecclesia proscripta fuit, neque enim ut ecclesia propoē aliquam damnaret requiritur ut sit ex omni parte falsa sufficit si pravum aliquem aut erroneum sensum redoleat ac praeferat. hinc inter 101 ~~quesnelli~~ Quesnelli propoēs haec 91. metu excommunicationis injustae non debemus ab officio deterreri... damnata fuit quae si de officio essentiali intelligatur verissima est; sed in sensu obvio et generali merito proscripta ita et allata propositio merito proscripta fuit utpote pravum Lutheri sensum inducens, asserendo valere baptismum quocunque modo etiam mimico et joco observetur ritus exterior.

2do quia merito damnari potuit illa propoē integra et non damnata

Catharini sententia. etenim in allata prone non assignatur modus
quo observari debeat ~~ritus~~ ritus exterior, sed quomodo ponatur cum modo
exterior ritus observetur perinde est hoc a quando a sententia Cat-
-harini distat: nemo est qui statim non videat; nunquam catharinus
aut ipsius sequaces affirmaverunt valere baptismum quocunque modo
observetur ritus ipsius exterior sed et modum quo observari et poni
debeat assignant. nimirum quod poni debeat modo serio et in debitis
circumstantiis quo dari potuit ista prono quin dareturnon sententiae.
~~primo~~ 3tio absurda et ridicula foret allata prono in sententia prono
exterioris ~~allata~~ imo absurda foret illa prono in sententia intentionis exterioris duo
contradictoria enuntiaret. etenim resolvere quod se facere quod
facit ecclesia et simul non resolvere quod se facere quod facit ecclesia
sunt duo contradictoria, atqui si vera est ista prono in sententia inten-
-tionis exterioris minister quod se resolveret facere quod facit ecclesia
et simul non resolveret facere quod facit ecclesia non resolveret ex
hypothesi quia apud se resolvit ... non intendo facere quod facit
ecclesia resolveret quod se facere quod facit ecclesia quia quod
se resolveret ponere ritum ecclesiae externum rite et in debitis cir-
-cumstantiis atqui serio et in debitis circumstantiis resolvere
quod se ponere ritum ecclesiae externum in sententia intentionis ex-
-terioris est quod se resolvere facere quod facit ecclesia ex prone
primo quo in sententia intentionis exterioris si vera est ista prono
minister quod se resolveret et simul non resolveret facit quod facit
ecclesia quo duo contradictoria enuntiaret quod foret absurda.

2do ridicula foret ista prono in sententia intentionis exterioris quia si
vera est ista prono in sententia intentionis exterioris minister dum facit
ritum ecclesiae externum, intus etiam diceret, nolo facere ritum ecclesiae
externum: hinc similis foret mercatori, qui in gravi tempestate, dum merces
suas in mare projicit, diceret nolo merces in mare projicere; quod ridiculum
foret. posset quidem dicere vellem non merces in mare non projicere, sed quem-
-admodum hoc velleitas non impedit quominus revera merces suas in mare
projiciat, ita et velleitas quam habere potest minister non conficiendi sacramentum
aut producendi eius effectus, non impedit quominus revera conficiat sac-
-ramentum, eo ipso quod voluntate reali et effectiva serio vult ponere et
reipsa ponit ritum ecclesiae externum. item minister in allata hypothesi
similis foret homini, qui, dum ad ignem accedit, diceret nolo calefieri; aut
homini, qui ignem ad stipulam cum admovet diceret nolo eam comburere.
quo in sententia intentionis exterioris ridicula foret ista prono: aliunde
ab illa sententia in immensum distat, et harum Lutheri sensum redolet,
quo mirum non est si damnata fuerit quin idcirco fuerit damnata sen-
-tentia intentionis exterioris. quod erat.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

obii 4to ex divo Thoma 3tia part. quaest. 64 art. 10. intentio
ministri pt perverti dupliciter; uno modo respectu ipsius sacramti,
puta cu aliquis n intendit facere sacramtm conferre sed derisorie
aliquid agere; et talis perversitas tollit veritate sacramti; praecipue
qando suā intentioē exterius manifestat. ergo inquit Colleta, sive
manifesta sit, sive occulta ministri intentioē suam pervertentis
derisio, tollitur veritas sacramti. qi enim dicit intentioē perverti
praecipue per derisioē aperta, ille supponit eam occulta etiā derisioē
perverti. ergo etcet.

R. totā difficultatē huiusce doctoris angelici textus quem tantopere
iactitant adversarii in tota voce praecipue consistere; verū tota
evanescit si [illegible] evolvatur mens S. doctoris; enimvero si ex
ipso tum turnelio diversimode pt minister agere derisorie; v.g.
si quis sacerdos, verba sunt turnelii, inter confabulandū cum
amicis eorum aliquid diceret absolvo te a peccatis aut si comuni
mensae assistens, aut in officina pistoris transiens verba
consecrationis eucharistiae supra oē, qi in mensa, vel in officina
pistoris ē, panem proferret, nec vera ēt absolutio, nec vera
consecratio, quia [illegible] qualiacunque dicat sacerdos, vera n habuit
nec seriam absolvendi et consecrandi voluntatē, neqē se
ut verū ecclesiae ministrū in debitis circumstantiis gessit..
plurimae sunt aliae occasioēs in qbus minister derisorie agere
consuetur. pt et ipse declarare se derisorie et jocose agere.
unde mens D. thomae haec ē. in pluribus circumstantiis derisorie pt agere minister, et talis derisio tollit veritatē sacramti
praecipue si exterius declaret manifestet aut dicat se derisorie
agere. unde idem ē ac si dixisset D. thomas inter varios modos
qbs minister derisorie agere censeri pt praecipuus ille ē qando
exterius derisioē suam manifestat id ē declarat ac fatetur,
ac proinde in eo praecipue tollitur veritas sacramti. ergo etcet.
Mirandi ad hanc solutioē tenerentur adversarii nisi ipsū sibi sanctū doctorē
committere velint. ut manifestū ē ex probatis. ergo etcet.

obii 5to ex rubricis generalibus missalis romani qod cura et authoritate
Clementis 8 editū fuit c. 7 de defectu intentioēs ubi haec ponitur hypot-
-hesis.. ita si quis habeat coram se undecim et intendat consecrare solum
decem et n determinans qas 10 intendit, in his casibus n consecrat quia
requiritur intentio [illegible] sic stans ē 10 oēs [illegible] voluerit consecrare qas
coram se habebat, nam tunc oēs erant consecratae. atqi in illo casu
minister serio exterius agit et in debitis circumstantiis, et proinde
habet intentioē exteriorē, nec tn consecrat. ergo requiritur intentio interior.

R. et. cons. quia in dato hypothesi defectus consecrationis n oritur a defectu absentia
intentionis exterioris aut interioris, sed ex defectu mat. determinatae, ex eo scilicet
qod minister inter 11 hostias, qas coram se habet, 10 qas consecrare intendit n determinat

Si enim determinasset, eo ipso consecrasset. ergo defectus consecrationis oritur ex sola non determinatione materiae.

At certe etiamsi in alata hypothesi minister cum ipsa intentione interiori consecraret, non determinans quas 10 intendit consecrare, non consecraret, ergo in alata hypothesi defectus consecrationis non oritur ex defectu aut absentia intentionis; siquidem minister habet intentionem internam ad 10 hostias consecrandas et tamen nec decem, imo nec ullam quidem consecrat ex rubricis. ergo defectus consecrationis non oritur ex defectu ~~[illegible]~~ intentionis interioris. ergo casus tam est explicandus ipsis adversariis quam Catharini sequacibus. ergo etc.

Scholion

Intentio faciendi quod facit Ecclesia non debet esse intentio faciendi quod facit Ecclesia vera Christi

Probatur: quia valet baptismus collatus a Calvinistis: ut patet ex concilio Rotomagensi habito anno 1581, ubi haec habentur: … vetamus absolute ablutionem repeti cum quocunque verbis etiam conditionalibus, a Calvinistis aut aliis haereticis similiter baptizantibus ad nostras ecclesias transeuntibus, ne de anabaptismo … idem prohibitum fuit in conciliis Remensi et Turonensi; atqui tamen non valeret, si in ipsis requireretur intentio faciendi quod facit ecclesia vera Christi, cum ipse credat ecclesiam Genevensem veram esse ecclesiam et expressissime intendat facere quod facit ecclesia Genevensis; ratio ulterior est quia privata ministri fides quaecunque sit generali ecclesiae intentioni nocere non potest.

Punctum 2dum

De Modali Ministri intentione

Primo modalis ministri intentio nihil aliud est quam modus quo minister actum voluntatis intendentis elicit; modus autem ille quadruplex esse potest, vel enim actus ille voluntatis hic et nunc physice elicitur, et tunc dicitur intentio actualis: vel idem actus non quidem physice sed moraliter seu aliquod tempus virtute perseverat nec alio opposito actu destruitur; et tunc dicitur intentio virtualis, sic v.g. quando quis mane surgens omnes suas diei actiones offert ad Deum, in instanti quo elicit ipsum actum habet intentionem actualem: sed deinceps in decursu diei non habet nisi intentionem virtualem, quia omnes aliae diei actiones referuntur ad Deum virtute unius intentionis, modo eadem intentio non depravetur alio ~~modo~~ malo actu, interim elicito, v.g. conversione prava ad creaturam quae conversio interrumperet ac destrueret virtutem primae ac matutinae intentionis. Quidem actus nondum elicitus est in voluntate radicaliter sive, ut aiunt, in actu primo, prout nimirum voluntas facultatem habet, et quasi proximam facilitatem illius actus eliciendi: et tunc vocatur intentio habitualis. Vel tandem voluntas ita est disposita, ut si reflexe attenderet, eum actum formaret; et tunc vocatur intentio interpretativa: inter utramque hoc intercedit discrimen, quod haec insit mere non attendentibus, illa intentionis quandoque incapacibus v.g. ebriis et dormientibus.

2do moralis intentio dividitur in explicitam et implicitam, absolutam et conditionatam; intentio explicita ea ē qua quis aliquid expresse intendit, implicita vero ē ea qua quis aliquid ñ in se sed in alio intendit, sic characterem baptismi intenderet implicite, qui intendit puerum baptizare eo modo quo in ecclesia baptizari solet. intentio absoluta ea ē qua quis aliquid intendit absolute sine ulla restrictione aut limitatione. intentio ā conditionata ea ē qua quis aliquid quidem intendit sed sub certa conditione, conditio vero vel se tenet ex parte voluntatis et in mente ministri, vel ex parte ritus exterioris et actionis ecclesiae; si primum, ñ nocet veritati sacramenti, modo minister exterius se gerat ut decet ministrum ecclesiae, et sacramentum suam materiam et formam ponat rite et in debitis circumstantiis; si 2dum, iterum conditio cadit vel in partem essentialem ritus vel ñ; si ñ cadat in partem essentialem ritus ñ nocet soliditati sacramenti, secus si cadat in partem essentialem ritus; puta, si velit sacramentum baptismi conferre sed ñ adhibere explicitam invocationem sanctissimae trinitatis.

Conclusio

In Ministro Sacramentorum non requiritur intentio Actualis, non sufficit habitualis sed virtualis

P: ima pars illa intentio ñ requiritur in ministro, quae habita ratione indolis humanae moraliter repugnat: ā habita ratione indolis humanae in ministro sacramentorum moraliter repugnat semper actualis intentio; scilicet propter perpetuas evagationes, quibus obnoxia ē mens humana, propter instabilitatem imaginationis, et naturae imbecillitatem, quae diuturnam attentionis incapax ex templo deficit. quod erat demonstrandum:

Probatur ē divi Thomae doctrina part: quaest: 64 art: 8 ubi sic ait: ... ñ ē totaliter positum in hominis potestate, quia propter intentionem, cum homo vult multum intendere, incipit alia cogitare, secundum illud psalmi: cor meum dereliquit me. quod erat demonstrandum:

P: 2da pars illa intentio ad sacramentum ñ sufficit quae nec influit nec influere potest in actionem sacramentalem: ā intentio habitualis sic se habet; siquidem nec in se nec virtute sua subsistit. quod erat demonstrandum:

Et certe illa intentio ñ sufficit ad sacramentum qua instructus homo ñ censetur humano modo agere: ā minister sola intentione habituali instructus ñ censetur humano modo agere. ut patet ex ebriis et dormientibus, qui quamvis intentione habituali donentur, nec tamen liberam humano modo agere censentur. quod erat demonstrandum:

idem dicendum ē de intentione interpretativa, quae nullo modo existit, nec in se, nec virtute, ut pote nullatenus a voluntate elicita. quod erat demonstrandum;

P: 3tia pars primo quia in ministro requiritur et sufficit aliqua intentio; ãi in ministro nec requiritur actualis, nec sufficit habitualis aut interpretativa. g° sola requiritur et sufficit intentio virtualis. 2do quia illa intentio sufficit, qua minister libere, humano modo, immo et eo modo quo sibi possibile est agere censetur: ãi cum intentione virtuali, et libere, et humano modo et eo modo quo sibi possibile est agere censetur minister. g° stat.

Dices [illegible] sufficit in ministro intentio habitualis: S. august. tractatu 5to in Joan: asserit valere baptismum ab ebrioso collatum. g° ctat.
R: N. cons. quia multum est discriminis inter ebriosum et ebrium, hic solius habitualis intentionis capax est, ille et virtualis, et etiam actualis; quia ebriosus aut ebrietati deditus non semper ebrius est. ex verbo S. augustini non timeo adulterum, non ebriosum non homicidam; quia columbam attendo per quam mihi dicitur, hic est qui baptizat. g° stat.

Numerus 2dus
De Sanctitate Ministri Sacramentorum

1mo donatistæ existimaverunt sanctitatem in ministro requiri ad validitatem sacramentorum. initio sed Sectatores asseruerunt irrita esse sacramenta a peccatoribus etiam occultis collata; postmodum autem ea irrita solum declaraverunt quæ a peccatoribus publicis conferuntur.
Eidem error adhæserunt circa duodecimo seculo eumque amplexi Henriciani sive apostolici, valdenses, albigenses, 14. seculo Wiglefitæ et tandem 16. seculo anabaptistæ.

Conclusio
Valent Sacramenta a ministro rite Collata:
Est de Fide

P: 1mo ex conc: tridentin. sess. 7 can: 12.. si quis dixerit ministrum in peccato mortali existentem modo omnia essentialia servaverit non conficere aut conferre sacramentum anathema sit.
P: 2do ex conc: constantiensi in quo damnata fuit et proscripta hæc wiglefi propositio sess. 45.. si quis episcopus vel sacerdos existit in peccato mortali, non ordinat, non conficit, non consecrat, non baptizat. g° ctat.
P: 3tio ex S. august. tractatu 5 in Joan. .. baptismus, inquit, talis est qualis est ille in cuius potestate datur; non qualis est ille per cuius ministerium datur. g° validitas sacramenti non pendet a sanctitate ministri.
P: 4to heretici fatentur peccatores; ãi sacramenta valide conficere et conferre possunt ut in sequenti numero patebit. g° ctat.
P: 5to ex Nicolao 1mo summo pontifice in responsione ad consulta vulgarorum qui sic habet c. 71.. sciscitantibus vobis, inquit, si a sacerdote, qui sive comprehensus est in adulterio, sive de hoc fama sola respersus est, debeatis communionem

suscipere nec ne; respondemus, n. pt aliquis quolunque pollutus sit Sacramenta divina polluere, qa purgatoria et emundantia remedia contagioni existunt. n. pt solis radius per cloacas et latrinas transiens aliquid exinde contaminationis attrahere; proinde qualiscunque sacerdos sit, qd sanctum est coinquinare n. pt, et ideo ab eo; licet ejus ministerium in Judicio reprobetur communio percipienda est; quoniam in tali sacra administrando et induendo lucent, sicut cerea vox accensa sibi quidem detrimentum praestat, aliis vero lumen in tenebris administrat, et unde aliis commodum exhibet, inde sibi dispendium praebet. qa verba clarissima sunt, nec evolutione indigent qd erat.

2do duplex sacramentorum minister, alius ordinarius, qui ex officio agit, v. g. parochus, alius extra ordinarius, qui n. nisi loco alterius agit. v. g. o obstetrix; qa in casu necessitatis, et absente sacerdote baptizat. quamvis utrique ex conclusione praecedenti valide sacramenta conficiant et conferant; tn licite ea conferre aut conficere n. pt, nisi circumstantiis a peccato excusentur, si sit in statu peccati.

Conclusio

Minister Sacramentorum in Statu peccati licite Sacramenta Conferre aut perficere n. pt, Saltem generaliter loquendo

P. primo ex apostolo jam adducto … ~~oportet~~ oportet episcopum sine crimine esse, sicut dei dispensatorem: ai dispensator dei est minister sacramentorum. qod erat.

P. 2do ex D. August. tractatu 9 in Joan: … ego dico, et nos dicimus, quia justos oportet esse tanti judicis ministros qd erat.

P. 3tio ex rituali romano jussu pauli 5ti edito, ubi hec verba leguntur … sacerdos si fuerit sibi mortalis conscius, quod absit, ad ministrationem sacramentorum n. audeat accedere. etsi sacramenta ab impuris coinquinari n. possint neque, tn et indigne ea ministrantes in aeternae mortis reatum incurrunt. qd erat.

hoc sufficiant in re satis clara, qd ulteriori probatione n. indiget.

dixi tn generaliter loquendo, quia multae sunt circumstantiae, in qbus a peccato mortali excusatur. v. g. propter invincibilem status sui ignorantiam: aut propter repentinam administrandi sacramentum necessitatem et cet: interim tn si desit confitendi tempus, aut copia confessoris, debet quantum pt se ad contritionem excitare.

De Fide Ministri Sacramentorum.

Numerus

Primo cyprianus episcopus carthaginiensis desinente 3o saeculo primus inter ~~Chatol~~ catholicos docuit nullum esse baptisma haereticorum, ut disertè affirmat S: Cyprianus in epistola ad Jubajanum

quid nos ñ nova res ē; inquit, ut rebaptizandos censeamus eos qui
ab haereticis ad ecclesiam perveniunt, cum multi jam anni sint et
longa aetas, ex qō sub agrippino bonae memoriae viro convenientes
in unum episcopi plurimi hoc statuerunt. idem testatur D: augustinus
l: 2 de baptismo c 7 tertulianus ejus coetaneus adhaesit huic opi-
nioni quam circa medium 3tii saeculi secutus ē, et quidem a plurimis
D. Cyprianus, cum plurimis episcopis Numidiae, africae, et Mauri-
taniae, qui hanc doctrinam confirmarunt in duobus conc: eadē re
Carthagine celebratis, qui tū oēs in eo conveniebant cum catholicus
unicum et baptisma qd ubi semel legitime susceptū ē, iterari ñ
pot. ut docet D: Cyprianus l: de unitate ecclesiae
2do D: Cyprianus misit ad Stephanum papā exemplar synodicae
epistolae 2di conc: Carthaginensis per eos episcopos, quos noluit
recipere Summus pontifex Stephanus imo vetuit fidelibus ne eos
hospitio reciperent. ita refert firmilianus Caesareae in capadocia
episcopus in Epist: ad D: Cyprianū... legatos [nostros] sic jussit,
pit, inquit, ut eos nec ad sermonem saltem colloquii communis admit-
teret; adhuc et praeciperet fraternitati universae, ne quis eos in
domum suam reciperet, ut venientibus ñ solum pax et communio
sed et tectum et hospitium negaretur. hac severitate usū fuisse
Stephanum onerito praesumendū ē ut legatos africanos excommunicatos
declararet, eorū eos benigne excipiens errori ipsorū cavere orde-
ret. praescripsit epistolam ad D: Cyprianū, qā amplius ñ exstat, sed
cujus reperiuntur fragmenta passim apud D: Cyprianū, praesertim
epistola 74 ad pompejum ubi haec verba habentur... si quis, ā a quacunque
haeresi venerit ad nos, nihil innovetur nisi qod traditum ē, ut manus
illi imponatur in poenitentiam.
3tio hac responsione accepta coegit S: Cyprianus 3tium concilium
Carthaginense in qo erant 80 episcopi, qōs, agitata in terram
rebaptizationis causa eam ad merū disciplinae punctū, ñ ad
fidem pertinere, et existimasse merito praesumendū ē. idcirco
nulla habita ratione litterarum S: Stephani duo priora conc:
Carthaginensia confirmarunt, atqe ea de re eo certiorē fecerunt
firmilianū caesareae episcopū, qui statim congregatis oībus ci-
liciae, capadociae, et galatiae episcopis, confirmavit
decretum D: Cypriani et episcoporū africanorū in conc: Ico-
niensi contra Cataphrigas habito anno 238 in qo constitutū
ē nihil eorū qa ab haereticis facta st, recipiendū ē ab
ecclesia catholica, ordinatōs, baptismū, manuū im-
positioes aliud, oē sanctū quod iis ab haereticis administra-
tum invalidū ēe.
His ita enucleatis praenotatis, pauca disserenda conveniunt.
primo utrum ad validitatem baptismi, aut caeterorū sacra

utrum necessaria sit in ministro fides. 2do utrum S. Stephanus in errorem Cyprianicis contrarium inciderit. 3tio utrum pontificio fulmine Cyprianum perculerit. 4to utrum S. Cyprianus habuerit quaestionem rebaptizationis ut articulum fidei, an ut disciplinae punctum. haec omnia totidem conclusionibus absolventur.

Conclusio

Ad validitatem baptismi absolute necessaria non est in ministro fides est de fide

Probatur 1mo ex conc. Tridentino sess. 7 can. 4 ... si quis dixerit baptismum, qui datur ab haereticis in nomine patris et filii et spiritus sancti, cum intentione faciendi quod facit ecclesia non esse verum, anathema sit. quod erat etc.
concilio Tridentino praeiverat conc. Arelatense c. 8 ut supra; idem et S. Stephanus summus pontifex, ut patet ex fragmento superius citato in probatis.

Probatur 2do ex divo August. qui plures libros scripsit pro hanc veritatem contra donatistas ~~[illegible]~~ successus[?] ... in primis l. 1do de baptismo contra Donatistas c. 8 et 9 argumentum depromit ex universa ecclesiae consuetudine ... consuetudinis robore, inquit, tenebatur orbis terrarum, et haec sola opponebatur inducere volentibus novitatem. et l. 3tio c. 3 obiicienti Cresconio[?] authoritatem et consuetudinem omnium vere episcoporum orientalium sic respondet ... quin de ac si hoc credendum sit 50 episcopis orientalibus et 70 afris, et etiam aliquando pluribus, contra tot millia episcoporum, quibus hic error in toto orbe displicuit. hoc fassus est ipse Cyprianus epist. 71 ad Stephanum ubi ait ... ~~hab~~ fassus non est de consuetudine praescribendum, sed ratione vincendum. et scribens ad pompeium dicit ... consuetudo enim sine veritate vetustas erroris est ... multa alia argumenta urget D. Augustinus adversus donatistas quae hic inserere supervacaneum foret. etc.

Probatur 3tio duplici ratione theologica desumpta ex ipsomet S. August. 1ma ratio: minister non in sua propria virtute, sed in virtute Christi, qui est minister principalis, sacramenta conficit. quod cum fides ut innuatur[?] ad fidem virtutem ministri non requiritur, ut validum sit sacramentum. haec ratio desumpta D. Augustinus ex his verbis Joan: 1mo ... ubi de Christo dicit Joannes baptista ... hic est qui baptizat in spiritu s. ... quod erat etc.
2da ratio sic proponitur: non magis sacramento nocet defectus fidei in ministro quam defectus sanctitatis: atqui hoc posterius non, ex dictis et ut pulchre ostendit ipse August. l. 4 adversus Donatistas c. 4 ... urgeri videor, cum mihi dicitur, ergo sceleratus dimittit peccata? sed et ego urgeo eundem, ergo qui coelestia mandata non servat, avarus, raptor, venerator[?], invidus, etc. peccata dimittit? si per vim sacramenti dei, sicut ille, ita et ille:

si per meritum suum, nec ille, nec ille. qo ecdt, iuxta august.
qo eodem ē rao ministri mali et haeretici. qo si ullus sacramta
confieit, et alter qoque ... similiter, ita et ille. qo ecdt.

Solvuntur objectiones.

Multa ex SS. pontificibus obiiciunt contra nostrā conclusioem
ex inocentio primo ex leone primo, ex gregorio 3tio: ex pelagio
2do ex urbano 2do, qo tn nullam iacessunt dificultatem
1mo inocentius 1mus hoc unum vult, scilicet episcopos et presbiteros
ab haeresi redeuntes n ē cum iisdem honoribus et dignitatibus
recipiendos, imo ibidem asserit quod arianos valere baptisma.
qo ecdt:
2do Leo 1mus asserit quidem haereticos per sacramta nullā sanctifi-
-catioē dare, sed agi de iis recipientibus, qi in haeresi sunt,
et consentiunt haeresi.
3tio gregorius 3tius: repeti quidem iubet baptisma bonosianorum
sed ipso teste gregorio bonosiani formam adulterabant nec bap-
tizabant in noē SS. trinitatis:
4to pelagius 2dus dicit schismaticos n habere corpus xti sed mysticum
xti ē intelligendo, qod scindunt schismatici in suā ab ecclesia se-
-paratioē.
5to Urbanus 2dus dicens sacramta haereticorum nullos habere effectus
intelligendus eodem sensu ac Leo primus nimirū qando datur
haereticis aut haeresi consentientibus, tunc enim obest obex ex parte
subiecti, ac proinde nullam confert sacramtm gratiam sanctificantem.
qo ecdt. hoc sufficiant pro his summis pontificibus solutioum
principia.
obiiū 1mo ex S. basilio. S. basilius in ea parte fuit, ut haereticos oēs ad
ecclesiam redeuntes etiam eos, qi utebantur legitima mā et forma, ut multis
testimoniis probari pt. qo ecdt:
R: ob: conf. et S. basilium hic deserimus, ipsum enim cum SS. Cypriano
et firmiliano censisse non credimus, nec inde ē filo traditionis detrimen-
tum: n enim ex unius S. patris v alterius sententiā desumenda ē
vera ecclesiae fides, sed ex oium pluralitate et consensu, ut ait vincen-
-tius lirinensis in comonitorio c 39 ... hac lege credendū ē, inquit, ut qid
qid v oēs, v plures uno eodemque consensu manifeste, frequenter, per-
severanter velut quodam sibi consentiente magistrorum concilio
accipiendo, tenendo, tradendo, firmaverunt, id pro in dubitato, certo
ratoque habeatur: qidqid vero, quamvis ille sctus doctus, quamvis epis-
-copus, quamvis confessor et martyr, praeter oēs, vel etiam contra
oēs senserit, id inter proprias et privatas, et occultas opiniunculas
a comunis et publicae et generalis sententiae auctoritate secretum
sit. qo ecdt:
obiiū 2do ex Sancto Athanasio oraoē 2da contra arianos, ubi
comparat baptisma arianorum rite et legitime collatū, cum bap-
tismate valentinianorum: at hoc invalidum erat ex conc: nicaeno ergo
R: vix n deserimus etiam S. Athanasium, cuius hoc in parte sententia

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg

Asserõ ē et explicatu difficilis, theologi enim summa vi nituntur hanc
D. Athanasii comparationē benigne excipere; verum irrito pene conatu
alii enim ut Colletus asserunt D. Athanasiū comparaōē instituere inter
effectus tantummodo primarios baptismi Arianorū et paulianistarū ī vero
de charactere eiusdem baptismi, unde idem ā ac si dixisset S. Athana-
-sius baptismū arianorū ī magis gratiā sanctificantē producere quam pau-
lianistarū. hoc asserunt atrimi acerbitate abrepti, et dici quodammodo
pt, si illis ī vero catholicis et bene dispositis baptismum contulissent
Ariani
Alii ut Joannes Potius in ghia post. S. Thomae quaest. 82 art. 2 distinctione
137 dicunt quod forsan athanasii tempore paulianistae baptizare con-
sueverint sub invocatione implicita sanctissimae trinitatis, quam eidem
pore concilii Niceni ī fecerint, unde nulla foret difficultas. ad has ex-
-plicationes excogitandas inducti fuerunt theologi, quia ī conciperent S.
Athanasiū virum maxime eruditionis et ingenii latuisse decretum
concilii Niceni ō illud ī intellexisse in quo paulianistarū baptisma
reicitur. incerta quo auctoritatis sit hoc in re D. Athanasius.
obiū 3tio ex Dionisio Alexandrino. qui teste hieronimo in Cipriani et
africanorum synodorū dogma de rebaptizandis haereticis consentit.
verba S. D. Hyronimi sic extat.
R: sec dici Hyronimi, tantū Dionisiū alexandrinū cum Cypriano
et Synodis africanis ī consensisse, primo quia secundo Eusebio
l. 7. c. 7. D. Dionisius testatur se a praedecessore suo heracla accepisse
eos qui ab haereticis veniebant... post multas preces purgatos... regressos
existimans iterato baptismate eis opus ē
2do Praeterea etiam Eusebio extat aliquis D. Dionisii plorans
ac ingemiscens declarans se ī eodem modo quo haereticos bapti-
-zatū fuisse ac baptizari solebat apud Catholicos, atque alioquin
baptisma nihil commune hāre. S. Dionisius baptisma illud non
reiteravit; rebus divinis eam communionem qua hōc ille in ecclesia
usus fuerat, ipsi sufficere: ā si iterum habuisset baptisma
haereticorū, sane illud reiterasset quo extat.
3tio Auctoritati D. Hyronimi hac in re opponimus auctoritatem
D. basilii qui expresse asserit in epistola ad amphilogium, D. Dionisiū
nullum habuisse baptismū pepusinorum... pepusinorū, inquit, bap-
tismus nullam mihi rationē habere videtur, et miratus quomodo hoc
magnus Dionisius, qui fuit canonū peritus, praeteriit. quo
obiū 4to ex optato Milevitano. ille sensit ab haeresi venientes ē re-
-baptizandos qui eodem modo sensit aut parmenianus donatista: ā
optatus milevitanus ergo quo extat.
R. D. m. optatus Milevitanus eodem modo sensit circa rebaptizationē
ut parmenianus specie tenus et non effectiue C. re ipsa ē.
equidem optatus Milevitanus primo ā parmeniano concedere vide-
tur in libro quem adversus ipsum et parmenianū scripsit; sub inde tū
numero 10 sub finem pagino 10 sui mente suam exponit ac paucis

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

explicat... bene hoc oīa, inquit, pervenerunt ad solos haereticos pertinere qi falsaverant symbolum; symbolum apud veteres idem significat ac forma apud recentes theologos unde eodē modo ac parmenianus habet effectu haereticorū qi formam viola-verunt n̄ ē oīu. videlicet cum parmenianus dixisset sacramta collata ab haereticis sive schismaticis ex aequo vitiata eē, ipsū aggreditur optatus et dicit... n̄ attendisse inter schismaticos et haereticos qam sit magna distantia: et ex hoc probat dona-tistas nulla habere sacramta ostendendo nimirū eos eē schismaticos. unde c 10 ait... satis te miror, frater parmeniane, cū schismaticus sis, schismaticos haereticis iungere voluisse. unde qamvis initio libri adversus parmenianū ipsi oīa concedere videatur tn nil re ipsa concedit, imo sibi ipsū premit, iuxta te haeretici et schismatici ex aequo nulla habent sacramta; ait tn et oēs donatistae sl schismatici; ḡo nulla eēnt apud eos sacramta. ḡo etc.

obiicitur ex S: Cyrillo hierosolimitano praefatione in catheches ubi ait... soli haeretici rebaptizantur.

R. deserimus etiam S: Cyrillum in hoc puncto, quia praesumendū ē S: Cyrilli tempore n̄ dū extinctū fuisse Hierosolimis errorē rebaptizantium.

obiicitur ex scriptura, imo petri 3 dicit... cum fabricaretur arca in qa pauci, id ē octo animae salvae factae st per aqam. qod et nos nunc similis formae salvos facit baptisma. ḡo inquit S: Cyprianus sicut, qi in arca noe n̄ fuit, n̄ potuit per aqā salvus fieri; ita et nec nunc ąl per baptismū salvus fieri qi baptizatus in ecclesia n̄ ē, cuius figura fuit arca noe ḡo.

R. N. cons. et paritatem aliogin sicut aqa interemit eos oēs qi in arca n̄ fuerunt, ita et baptismus interimeret eos oēs qi in ecclesia n̄ st; qod falsum ē; tum quia vices baptismi supplet perfecta charitas et martyrium et patet in infantibus innocentibus qos colit ecclesia et qi in ecclesia ante martyriū n̄ fuerunt: tum quia baptismus n̄ nisi eos qi st extra ecclesiā vivificat, qandoqidem n̄ st de ecclesia nisi per baptismū. unde hoc unū colari vult apostolus, scilicet in nova lege oēs salvos fieri a labe originali per baptismū sicut in diluvio oēs salvi facti st per arcam noe, si ā adulti, qi in haeresi recipiunt baptismum, et pertinaces in haeresi manent, n̄ sal-vantur sed pereunt, illud n̄ fit ex defectu baptismi, sed propter infidelitatem, qa fit ut virtus baptismi ipsis n̄ prosit; unde

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

Sacrmtum quidem habet, sed ñ eius effectum; hinc de iis dicit August:
... cum redeunt ad ecclesiam, tunc baptismũ iis valere ad vitam,
qᵢ antea tantum valebat ad mortem.

Inst: imo nemo pt sibi contra ecclesiæ ministros usurpare aliqd
qᵈ ñ sit suæ potestatis ac sui juris: āi haeretici conferentes
baptismũ usurpant aliqd ejusd: gᵒ etc.

R: D. M: neque enim haereticos excepit Xtus dans eam potestatem
dedit etiam mulierculis et obstetricibus conferendi baptismi sacrmtum,
unde illegitime qᵈē sacrmtum baptismi conferunt, sed legitime tñ conferunt
hinc S. August: l. de baptismo c. 2 ait ... nos ā eos /: haereticos:/ baptismũ
ñ juste et legitime possidere credimus, ñ possidere ā ñ possumus dicere
cum sacrmtum dñi in evangelicis verbis cognoscimus. gᵒ etc.

Inst: Sola ecclesia, quæ sola ē sponsa Xti, filios parere spiritualiter et ge-
nerare pt. gᵒ baptismus, q̄ est spiritualis generatio valet qᵈ solam
Xti sponsam scilicet ecclesiam.

R: D. cons: valet qᵈ solam Xti sponsam scilicet ecclesiam id ē qᵢ bapti-
zantur, renascuntur virtute et merito Xti qᵢ ecclesiæ sponsæ suæ spi-
ritualis generationis potestatem commisit. C: id ē baptismus valet qᵈ
eos solos qᵢ sunt in ecclesia N. cons: quia qᵢ baptizantur ab iis qᵢ foris
st, renascuntur tñ spiritualiter, et matrem habent ecclesiam, et vir-
tutem et effectum sacrmti recipiunt ex merito Xti, et intentione ecclesiæ gᵒ

Inst: Sic nemo dat qᵈ ñ hābet: āi haeretici ñ hābent spiritũ S. gᵒ ipsum
dare ñ possunt, nec proinde effectũ sacrmti gᵒ

R: D. M. nemo dat qᵈ ñ hābet aut sua aut aliena virtute et potestate
C: qᵈ sua ñ hābet virtute et potestate N. et concessa mi. D. cons: ñ possunt
dare spiritũ S. sua propria virtute et potestate C: aliena scilicet
Xti nōe virtute et potestate N. cons:
porro haeretici quidem spiritum S. dare ñ possunt proprio nōe ac virtute,
at spiritũ S. dare possunt nōe Xti et ecclesiæ, ñ enim minister sacr-
amenti proprie dat spiritũ S., sed potius ipsum sacrmtum cui ex institutiōe
Xti annexa ē gratia sanctificans antecedenter ad quamlibet dispositiōē
ministri. gᵒ etc.

Inst: Sicuti baptismus sanguinis nihil prodest iis qᵢ st extra ecclesiam:
gᵒ a fortiori nec baptismus aquæ.

R: N. A: baptismus sanguinis prodest iis qᵢ in odiũ Xti occiduntur
licet eorũ parentes sint extra ecclesiam. Si tñ tot sint adulti et
pertinaces in haeresi interficiantur, ipsis ñ prodesset, idē dicendũ
ē de baptismo aquæ, prodest infanti etiamsi ab haeretico aut schisma-
tico conferatur. gᵒ etc.

Inst: Sicuti extra ecclesiam nulla ē salus: āi haeretici st extra ecclesiam;
gᵒ apud eos nulla salus: āi tñ si darent verũ baptismũ, apud
eos esset vera salus. gᵒ ñ dant.

R: D. M: extra ecclesiam ñ ē salus, sed ē instrumentũ salutis

C. et n. e instrumentu salutis s. ch. ecol.
Equidem nemo nisi sit ecclesia membrum salvus est, et
at inde concludi n. pl baptisma, quod e instrumentu salutis a
Xto institutu, et iamra per quam qui foris sunt ecclesiam ingre-
diuntur, n. pole ee apud aliquos, qui sunt extra ecclesiam,
igitur cum suam virtutem ex Xti meritis et ex eius institu-
-tione habeat et retineat, licet ab extraneo applicetur, si reci-
-piat subiectu rite dispositu ex opere operato producit gratia,
hocque baptizatum facit membru ecclesiae; si vero subiectu
n. fuerit dispositum, imprimit saltem caracterem. q. e. d.

Conclusio 2da

S. Stephanus baptisma sub quacunque forma collata ratum n. habuit, ac proinde in errorem Cyprianico contrarium non incidit.

P. primo ex confessione ipsius Firmiliani in epistola ad Cyprianum
ubi hic opinionem S. Stephani exhibet ex absurdis esse putat... illud
quoque absurdu, quod n. putent quaerendum esse, quis sit ille qui baptizaverit
eo quod qui baptizatus sit, gratiam consequi potuerit invocata trinitate
nominum patris et filii et spiritus s. ex quo verbis clare plane e
S. Stephanu n. indiscrete valere baptisma sub quacunque forma sed
sub ea qua invocatur trinitas nominum patris et filii et spiritus
s. quae sola e ecclesiae forma. q. e. d.
P. 2do opinio S. Stephani erat ex D. hyronimo inveterata con-
-suetudinis; et augustino apostolicae traditionis; sic e hoc l. 5
contra donatistas... consuetudo illa quae Stephano opponebatur
Cypriano ab eorum apostolorum traditione exordium sumpsisse
credenda e: at tali ratum habuit S. Stephanus baptismum
collatum sub quacunque forma etiam adulterata opinio ipsius
n. eet inveterata consuetudinis nec traditionis apostolicae, quoniam
ut conclusit vincentius lirinensis in comonitorio
atque id circo sic conclusit vincentius lirinensis in comonitorio etc. Ecce tunc universi negotii exitus, retenta e antiquitas
l. s. c. 9... quis quo tunc universi negotii exitus, retenta e antiquitas
et explosa e novitas q. e. d.
P. 3tio ex eo quod in causa rebaptizationis divisa fuit tota ecclesia
inter Stephanum et Cyprianum: at hoc posito tota simul ecclesia
errasset si S. Stephanus incidisset in errorem Cypriano con-
-trarium, siquidem nulla ex parte esset veritas, sed inter utramque
sententiam. q. e. d.
Dices summus pontifex benedictus 12 fatetur in sua responsione ad
fraticellos, S. Stephanum circa baptismu errasse. Ergo etc.
R. auctoritatem benedicti 12 tunc temporis quando scripsit ad
fraticellos tantum cardinalis praevalere n. pole adversus argumenta
iam citata. q. e. d.

Conclusio 3tia

Sanctus Stephanus Sanctum Cyprianum pon-tificio fulmine non percussit.

Primo ille Cyprianum pontificio fulmine non percussit, qui eum ab ecclesiæ unitate abscindendum aut abstinendum, abscindendum esse tantum putat, non autem abstractum aut ab[sc]issum declarat: atqui Stephanus tantum putat, non autem abstractum aut abscissum declarat: ut constat ex ipso Cypriano epistola 74 ubi ait... sacerdotes dei veritatem, et ecclesiæ unitatem tenentes abstinendos putat, Stephanus scilicet. ergo Stephanus inter excommunicationis minas nec re ipsa Cyprianum ab ecclesia præcidit ergo etc.

Probatur D: Augustino qui multa habet de hac quæstione sancto Stephanum inter et S: Cyprianum libro de baptismo c. 25 ait... ita quamvis commotius, sed tamen fraterne indignarentur, vicit tamen pax ... Christi in cordibus eorum, ut nullum inter eos schismatis malum oriretur: atqui schismatis malum ortum fuisset inter eosdem si D: Stephanus pontificio fulmine S: Cyprianum percussisset ergo etc. et l. de unico baptismate c. 14 hæc perempt(or)ia verba habet idem S: doctor... cum ergo Stephanus non solum non rebaptizaret hæreticos, verum etiam hoc facientes, et ut fieret decernentes, excommunicandos esse censeret, sicut aliorum episcoporum et ipsius Cypriani litteræ ostendunt, tamen cum eo Cyprianus in unitatis pace permansit... nec ulla facta est a Cypriano et eis qui pariter de baptismo sentiebant, ab aliorum communione divisio. in quo textu duo sunt apprime notanda: 1mo D: Stephanum censuisse tantum Cyprianum et alios episcopos esse excommunicandos, non autem revera excommunicatos fuisse; 2do inter eos permansisse pacis unitatem, nec ullam facta fuisse communionis divisionem; atqui hoc fieri negit(ur) S: Stephanus pontificio fulmine Cyprianum percussisset. ergo etc.

Dices Firmilianus asserit Stephanum revera tulisse excommunicationis decretum contra episcopos africanos... peccatum vero magnum tibi exaggerasti, inquit, ipsum Stephanum alloquens, quando te a tot gregibus scidisti excidisti enim te ipsum... ergo etc.

Respondeo authoritatem Firmiliani prævalere non posse adversus claram augustini testimonium ... quo clarius nullum esse potest. aliunde verisimile est Firmilianum ex ... Stephanum revera excommunicasse africanos episcopos eo quod noluisset ipsorum legatos ... excipere, ut ibidem ... congerit Firmilianus; atque ideo ... convicia conicit in S: Stephanum. atqui ideo Stephanus africanos legatos non excepit ut errori ipsorum consentire non videatur. ergo etc.

Conclusio 4ta

Cyprianus quæstionem rebaptizationis non ad fidem, sed ad disciplinam pertinere existimavit.

P.mo illud n. e. fidei sed disciplinae punctum quod primo pertinet
ad nudam ecclesiae administrationem, quod proinde liberum relinquitur
unicuique pro arbitrio observare; nam si sic habet rebaptizationis causa
relata Cyprianum. sic e. legitur epist: 72 ad Stephanum: ... nos, inquit, vim
cuiquam n. facimus, aut legem damus, cum habeat in ecclesiae administra-
tione voluntatis suae arbitrium liberum unusquisque praepositus. quod erat.
P. 2do ex confessione ipsius Firmiliani qui praesentem controversiam
comparat cum aliis disciplinae punctis, epistola ad Cyprianum: sciri quis
potest circa celebrandos dies paschae, et circa alia divinae fidei sacramenta
esse apud romanos aliquas diversitates, nec observari illic aequaliter
omnia, quae Jerosolymis observantur. quod idem censet Firmilianus de quaestione
rebaptizationis ac de usu et praxi partis decimarum quod erat.
P. 3tio ignorare n. potuit S. Cyprianus episcopus circa fidem absolu-
te dicari posse, ac ecclesia deponi sed ut multoties in ecclesia ante Cyprianum
factum est: ast ita declaravit Cyprianus habalio indicari n. posse in
negotio rebaptizationis. quod dedicavit illud pertinere ad liberam disciplinae
punctum cuius observatio penes episcopos est. quod erat.
Mirum videtur quod S. Cyprianum virum tanti ingenii atque eruditionis quaestionem
illam rebaptizationis ad disciplinam revocasse imo et contrariam invenire
debere in multis argumentis quae ex scripturis collegit, verum n. e. indican-
dum de ipsius sententia ex argumentis speculativis, quae undequaque et
confusi eodem agglomerat, sed ex ipsius praxi et agendi ratione.

Paragraphus 2dus

De Subjecto Sacramentorum.

P.mo duplicis generis sunt sacramenta: alia quorum substantia integra existit
seorsim et independenter a subjecto, talia sunt sacramenta baptismi confir-
mationis eucharistiae, ~~quae~~ vel dicam talia sunt omnia sacramenta quorum materia
et forma ponuntur adhibito intentione faciendi quod facit ecclesia. alia
quorum substantia integra n. existit seorsim a subjecto talia sunt sacramenta
poenitentiae et matrimonii.
2do ~~quemadmodum~~ minister sacramentorum est omnis et solus viator, ita subjectum
sacramentorum est omnis et solus homo viator, n. tamen omnis omnino. sic ordinarie incapax jure
divino et naturali est mulier. sed de singulorum sacramentorum subjecto ubi de singulis
speciatim.
3tio certum est, ut licite et fructuose recipiantur sacramenta, requiri in subjecto
fidem, spem, intentionem et devotionem: ratio est quia nemo justificatur absque
voluntate sua et cordis conversione ad deum, abrenuntiatione diaboli, mundi,
carnis, quae omnia fieri nequeunt absque fide, devotione, intentione sanctificandi
se ipsum per sacramenta, requiritur intentio et voluntas veterem vitam abji-
ciendi, novam inchoandi. fides in Christum, et omnium quae ipse praescripsit et docuit.
hinc 2dum ecclesiae consuetudinem interrogant baptizanti: quid petant respon-
dent a n. per se n. per alios se petere fidem baptismi
4to quaestio igitur est quaenam requiratur in subjecto voluntas ut sacramentum
valide recipiat: hic e. intentionem intelligimus ut supra ubi de ministro
sacramenti

Conclusio

Ut quis Sacramenta omnia, exceptis poenitentiae et matrimonii Sacramentis, valide recipiat sufficit intentio exterior.

P: 1mo non major in subiecto ad validitatem sacramenti requirit intentio,
quam in ministro; siquidem sicut tantum ad validitatem sacramenti requirit
ecclesia, nimirum materiam, formam et personam ministri cum intentione
faciendi illum quod facit ecclesia, nec ullum facit verbum de subiecto.
ergo non major requiritur in subiecto intentio quam in ministro: atqui ex
probatis in ministro sufficit intentio exterior ad validitatem sacramenti.
ergo et in subiecto
P: 2do ex consensu unanimi omnium theologorum simul et ex praxi totius ecclesiae
ad validitatem sacramentorum baptismi, poenitentiae et extremae unctionis in iis
in casibus v.g. in morientibus jam sensu destitutis et qui antea
sacramentum petierunt, sufficit intentio habitualis seu interpretativa. ergo
a fortiori intentio exterior.
P: 3tio ex Innocentio 3tio l: 3 decretalium tit. 42 c. majores de
baptismo et eius effectibus qui consultus ab archiepiscopo arelatensi
de baptismo a mentibus dormientibus, invitis ac reluctantibus baptizatis
sic respondet... verum quod inter invitum et invitum, coactum et coactum
alii non absurde distinguunt; quod is qui terroribus atque suppliciis
violenter attrahitur, et ne detrimentum incurrat, baptismi
suscipit sacramentum, talis (sicut et is qui ficte ad baptismum
accedit:) caracterem suscipit christianitatis impressum, et ipse tamquam
conditionaliter volens, licet absolute non velit cogendus est ad obser-
-vantiam fidei christianae: in quo casu debet intelligi decretum concilii
toletani, ubi dicitur, quod qui iam pridem ad christianitatem coacti sunt
sicut factum est temporibus religiosissimi principis sisibuti; quia iam
constat eos sacramentis divinis associatos, et baptismi gratiam suscepisse
et chrismate unctos esse, et corporis domini extitisse participes, oportet ut
fidem quam necessitate susceperunt, tenere cogantur... ergo decreto
direkte peremptoria deduci possunt. primum, quod eos qui terroribus et suppliciis
violenter ad baptismum attrahuntur, qui quidem fidem necessitate susceperunt, ve-
-rum characterem christianitatis impressum suscipere, cum illi aliam quam inten-
-tionem externam habere supponi non possunt. quam intentionem vocat Innocentius 3tius
intentionem conditionalem. ergo etc.
2dum eos qui ficte ad baptismum accedunt pariter characterem christianitatis im-
-pressum suscipere: cum per eos qui ficte ad baptismum accedunt intelligit Innocen-
-tius eos, qui ore consentiunt et corde dissentiunt, sic enim ait...

Sed et victi, qui quamvis ore, corde tamen dissentiunt, recipiunt sacramentum:
porro hujusmodi victi non aliam quam externam habent intentionem. quod erat
probandum. S. Gregorius M. asserit multos Judaeos anno 590 coactos fuisse ad
baptismum, idem dicendum de pluribus Massiliensibus et carolus M. anno
785 jussit invitos baptizari saxones rebelles, et valide baptizati
sunt licet quoad baptismum non sint consentientes: unde dicendum est eos ad baptisma
invitos suscepisse quemadmodum mercator invitus merces in mare projicit, unde
dicendum est eos non simpliciter et absolute coactos fuisse sed tantum secundum quid
fuisse coactos, quia illi catholici in illis circumstantiis baptizari se non
sinerent, sed positis iisdem circumstantiis jussi sunt signa se fieri velle
ecclesiae, licet illos interius detestati fuerint. porro in his rationa-
biliter supponi non potest intentio interior. quod erat demonstrandum.
excipimus sacramenta poenitentiae et matrimonii, quia haec duo sacramenta
confici non possunt sine interna subjecti intentione sacramentum quidem poeni-
tentiae quod esse non potest sine actibus poenitentis aut subjecti actibus in-
nixum sine contritione confessione et satisfactione, porro vera contri-
tio esse aut supponi non potest in poenitente sine intentione interna sac-
ramentum matrimonii, quia constat ex consensu interiori partium contra-
hentium, qui consensus interior non concipitur sine intentione interna.
quod erat demonstrandum.

Solvuntur objectiones.

obiicies primo non nisi mala fide probari potest ex innocentio tertio solam in-
tentionem exteriorem sufficere in subjecto sacramentorum, sic enim habet summus
ille pontifex verbis sequentibus ea quae in probatione citantur...
ille vero qui nunquam consentit, sed penitus contradicit, nec rem
nec characterem suscipit sacramenti: igitur juxta innocentium circa hoc
verba ipsius expungi quod asserebat... valere sacramentum ab eo qui corde
dissentit, modo dicat ore se consentire. quod mala fide in probatione
afferatur authoritas summi pontificis innocentii tertii.
respondeo: mala fide potius in contrarium afferri verba in objectione
citata, quia ibi loquitur summus pontifex de iis qui nec exterius
quidem consentiunt sed penitus contradicunt: tum quia postea
opponit iis qui terroribus et suppliciis attrahuntur ad baptismum
ac proinde qui exterius saltem consentiunt; tum quia sequenti-
bus etiam verbis illud manifeste asserit... quia, inquit, sacramenta
subjungens cur nec rem nec characterem sacramenti suscipiant, quia plus
est expresse contradicere, quam minime consentire: quod ideo nec rem
nec characterem sacramenti suscipiunt, quia expresse contradicunt: quod
ibi loquitur de iis qui expresse contradicunt, qui proinde nec externam
quidem habent intentionem. quod erat demonstrandum.
Eandem quaestionem tractat S. Thomas distinctione 6ta quaestione prima
articulo 2do quaestiuncula tertia et eodem plane modo quo innocentius

3tius ipsam resolvit... tu sciendum, inquit, quod non requiritur
in adulto voluntas absoluta suscipiendi quod ecclesia confert,
sed sufficit voluntas conditionata sicut est in voluntariis mixtis
... et ideo si fit coactio sufficiens, ita quod principium sit ab
extra nihil conferente vim passo /: ut cum aliquis reclamans
immergitur violenter ipsum baptismus nec sacramentum suscipit, nec rem
sacramenti, si a fit coactio inducens sicut minis et flagellis,
ita quod baptizatus potius eligat baptismum suscipere quam
flagella pati, tunc suscipit sacramentum, sed non rem sacramenti: ubi
doctor angelicus eos qui exterius propter minas et flagella se
subiicientes ritibus ecclesiae opponit iis qui reclamantes et peni-
tus contradicentes violenter immerguntur quod hos nec sacramentum
nec rem sacramenti suscipere asserit, illos vero sacramentum: quod
quidem est eadem quaestio ac illa de qua innocentius 3tius et
eodem modo soluta. quod erat dem.
quod spectat glossam expunctam iussu summi pontificis gregorii 13 nulla
fas. difficultate: quia ideo tantum glossam illam expungere vo-
luit summus pontifex ut non definiretur quaestio inter doctores agitata quod
sit: nemo potest invitus baptizari, an quicumque consentit invitos bap-
tizari. quod erat dem.
R: D: ant: nemo potest invitus baptizari absolute et si in ritum ecclesiae
exteriorem non consentiat C: nemo potest baptizari invitus 2dum quid et si in
ritum ecclesiae exteriorem consentiat etc. D. M. ac qui interius non consentit
2dum quid et in ritum ecclesiae exteriorem invitus baptizatur C: m: qui
interius 2dum quid et in ritum ecclesiae exteriorem consentit etc. m: et conf.
porro qui interius quidem non consentit 2dum quid nec etiam in ritum exteri-
orem ecclesiae ille invitus baptizatur, nec rem sacramenti nec ipsum sacramen-
tum suscipit: quia eo ipso quod non consentit se subiicere ritui ecclesiae ex-
teriori eo ipso reclamat ac penitus contradicit. at vero qui interius con-
sentit 2dum quid sicut fit in voluntariis mixtis, ut ait D. Thomas, et
se subiicit ritui ecclesiae exteriori; eo ipso suscipit sacramentum seu
characterem suscipit christianitatis impressum ut ait Innocentius 3. alioquin
qui minis et suppliciis attrahitur ad sacramentum, ipsum non reciperet quod tamen
falsum est ex eodem Innocentio 3. quod erat dem. haec solutio est ipsius tournelii
adversarii nostri hac in parte pagina 584 de sacramentis in genere ubi ait
... eos qui tantum inviti sunt secundum quid sive qui minis aut tormentis ad-
-ducuntur, ut magis eligant baptizari quam cruciari, eos inquam tanquam
conditionaliter volentes valide baptizari; ac si postea perdere sibique
oblatam violentiam obtendant, nihilominus ad christianam legem observandam
cogendos esse, quia sufficienter in baptismum consenserint.
obi. ex S. augustino l: 4 de baptismo c 24 ubi ait valere baptismum

quod parvulo cum alii pro ipsis respondent, at si proes qi respondere
p̃t alius respondeat ñ Ilderi velit. qo etc.
R: d. cons: quia ideo S. Doctor asserit ñ valere baptismum datum ei
qi p̃ se pro se respondere et ñ vult, quia praesumitur ex quidem me-
-rito ex pertinacia illius cum ñ habere etiam voluntatem ritus ex-
-terioris ecclesiae suscipiendi ac proinde ñ habere ĩ ipsam intentioñ externã
2do hic quaeri solent a theologis. 1mo utrum Sacramta ficte suscepta revi-
-viscant. 2do utrum liceat Sacramenta peccatoribus administrare, qd dud duobs
breviter scholiis absolvemus.

Scholion I.

Duplex ẽ fictio una intentiois, altera praeparatiõis, de illa hucusque
satis superque tractatum ẽ, iam de fictiõe sola praeparatiõis dicendũ.
2do fictio praeparatiõis nil aliud ẽ, qam defectus dispositionum
in subiecto unde fit ut subiaceat alicui peccato mortali qod
Sacramenti effectũ ñ characterem impedit.

Conclusio

Remota fictione reviviscit Baptismi effectus.

P: ex S. Augustino l: 1 de baptismo c 12: qod ante data ẽ, bap-
-tismo: valere incipit cum illa fictio veraci confessiõe recesserit
talis factum: de qo ibi loqitr S. doctor c 12 ẽ falor Sacramti substantialis
a tali falo qi effectus Sacramti respicit. porro ex augustino baptismus habet
hunc falorẽ hocque effectũ suum scilicet remissiõe peccatorum, cum veraci con-
-fessiõe fictio illa recesserit. qo etc.
Idem probatur ex convenientia competere obs saltem Sacramentis qo characterem
imprimunt.
Idem tenere videtur D. Thomas qando dicit: Sacramtm baptismi ẽ opus dei
ñ hois: ideo ñ ẽ mortuum in viro qi sine charitate baptizatur. unde
suum habet effectum qantum habere pt. et semper nititur ut ita dicam
ad effectum suum producendũ, unde qando accedit vera confessio seu
poenitentia tollitur ille obex qi effectum Sacramti impediebat et eodem in-
-stanti baptismus peccatũ originale remittit et priora peccata, et posteriora
remittit poenitentia. qo etc.

Scholion 2.

primo duplex peccator alius occultus, alius publicus. peccator publicus
ẽ ĩ qando ut talis ab obs ṽ longe majore parte urbis cognoscitur ṽ
qando in iustitia ṽ ab illo cui competit talis declaratur. Si primo modo
cognoscatur dicitur peccator notorius publicus et notorietas illa vocatur
notorietas facti; si 2do modo cognoscatur dicitur etiam peccator notorius